

Borgernes holdninger til landdistrikternes image og udvikling

Jens Fyhn Lykke Sørensen

&

Gunnar Lind Haase Svendsen

Maj 2014

Alle rettigheder forbeholdes centret (CLF). Mekanisk eller fotografisk gengivelse af denne REPORT eller dele heraf er uden instituttets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er uddrag til anmeldelser.

© Syddansk Universitet, Esbjerg og forfatterne, 2014.

Center for Landdistriktsforskning
CLF REPORT 28/2014

ISBN 978-87-91304-76-7

”Undersøgelsen er udført efter opdrag fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter. For undersøgelsens udformning er alene Center for Landdistriktsforskning ansvarlig.”

Jens Fyhn Lykke Sørensen & Gunnar Lind Haase Svendsen
Center for Landdistriktsforskning
Syddansk Universitet
Niels Bohrs Vej 9-10
DK-6700 Esbjerg
Tlf.: 6550 4221
Fax: 6550 1091
E-mail: clf@sam.sdu.dk

Indholdsfortegnelse

Summary.....	5
Resumé	8
1 Indledning	12
1.1 Baggrunden for undersøgelsen	12
1.2 Formålet med undersøgelsen	13
1.3 Tidligere studier.....	15
1.4 Rapportens opbygning.....	17
2 Metode.....	19
2.1 Den kvantitative undersøgelse: Dansk Land-By Barometer 2011	19
2.2 Interviewundersøgelse	22
3 Status ved at bo i byen og på landet	23
3.1 Statusforskelle mellem by og land	23
3.2 Statusopfattelser på persongrupper og nuværende bopæl	25
3.3 Delkonklusion.....	27
4 Relation mellem image/status og bosætning.....	28
4.1 Har områdestatus en indflydelse på bosætningen?.....	28
4.1 Opsummering	30
5 Seks centrale landdistriktsspørgsmål	31
5.1 Hvordan svares der?	31
5.2 Holdninger fordelt på persongrupper og bopæl.....	33
5.3 Er holdninger relateret til statusopfattelser?.....	37
5.4 Opsummering	39
6 Case: Hvorfor flytter unge fra Lemvig Kommune, og har de tænkt sig at flytte tilbage?	40
6.1 Hvilke holdninger har de unge fraflyttere til livet på landet?.....	41
6.2 Hvorfor har de valgt at flytte væk fra kommunen?	42
6.3 Mener de, at de har boet i Udkantsdanmark?	43
6.4 Vil områdestatus indvirke på deres fremtidige bosætning?	46
6.6 Opsummering	47
7 Konklusion	49
7.1 Baggrund og formål.....	49
7.2 Status ved at bo i byen og på landet	49
7.3 Sammenhængen mellem image/status og valg af bopæl	50
7.4 Danskernes holdning til centrale landdistriktsspørgsmål.....	50

7.5 Unge fraflyttere: Holdninger, områdeomdømme og fremtidig bosætning	51
7.6 Perspektiver og anbefalinger	52
8 Litteratur.....	54
Bilag 1: Bilagstabel 1	58
Bilag 2: Bilagstabel 2	59

Summary

Introduction: Negative terminology and area status

The purpose of this report is to investigate the attitudes of the Danish population towards the image and development of Danish rural districts. Apart from drawing on a number of interviews among young people from Lemvig Municipality, this is primarily done by using survey data from the so-called Danish Rural-Urban Barometer (DRUB), which was carried out in 2011/12.

The press coverage surrounding rural districts during recent years has been characterised by the use of negative terms such as ‘The Rotten Banana’ and ‘Outskirt Denmark’ (in Danish: *Udkantsdanmark*). Drawing on survey data, this report investigates the level of status attached to living in rural and urban areas. Apart from that, the report investigates how the Danish population thinks about a number of central and often debated questions related to the development of rural districts in Denmark. Furthermore, the report investigates whether a person’s view on the status attached to living in rural and urban areas has an effect on his or her attitude towards these central rural issues, and/or whether it has an effect on his or her decision to live in rural or urban areas. Finally, the report investigates to what degree area status perceptions play a role for the future settlement plans of young out-migrants grown up in rural districts.

Research questions

The report thus tries to answer the following four questions, the first three by use of survey data and the last one by use of qualitative interview data:

- 1) *Does the Danish population at large think that there is more status attached to living in urban than in rural areas, and how are the answers distributed across socio-economic groups?*
- 2) *Is there a connection between status perceptions regarding living in rural and in urban areas and the decision to live in rural or urban areas?*
- 3) *How is the attitude of the Danish population towards six central rural issues, how are the answers distributed across socio-economic groups, and do status perceptions have an impact on attitudes?* In general, the six rural issues evolve around the question of whether the development of rural districts is worth supporting or not.
- 4) *Why do young people move away from Lemvig Municipality, and do area status perceptions play a role in their considerations about whether to move back to Lemvig Municipality one day or not?*

Results

Regarding the *first question*, a finding is that people think that more status is attached to living in urban areas than in rural areas. Using a weighted sample, representative of the entire country, the mean status score for living in urban areas is found to be 5.42 on a scale from 1-10, and the mean score for living in rural areas is found to be 4.53. The difference between the two mean scores is statistically significant. Whether this difference is due to the negative press

coverage of rural areas in recent years could not be investigated by using data from the DRUB survey, but it is likely to have had a certain effect. Furthermore, a multiple regression analysis showed that it is primarily women, young people, self-employed people and people with a vocational education or a higher education who think that there is more status attached to living in urban areas than in rural areas.

Regarding the *second question*, an important finding of the report is that individual status perceptions are correlated with individual location choices and preferences. This is revealed in a multiple regression analysis that investigates whether status perceptions are related to current and preferred place of location on a rural-urban continuum. This means that there is an association between, on the one side, a person's perception of how much status there is attached to living in rural and urban areas, and, on the other side, a person's decision to locate in urban or rural areas. In other words, people tend to want to locate in areas, which they think will give them the highest status. Thus, it is not preferable for an area to get a bad reputation, such as being labelled part of 'Outskirt Denmark', because it will exert negative influence on the settlement in the area.

Regarding the *third question*, the report reveals favorable attitudes towards rural districts among the Danish population. Thus, a quite large share of the respondents fully agreed that *more state companies ought to be moved out of the capital city* (44 % in the unweighted sample). Moreover, a quite large share of the respondents fully agreed that *it is wrong to close down small schools in rural areas* (46 % in the unweighted sample), that *Danish outskirts areas ought to have more economic support from the public sector* (39 % in the unweighted sample), that *politicians and bureaucrats in Copenhagen only understand little of what is going on in Danish outskirts areas* (50 % in the unweighted sample), that *way too many decisions are taken in the capital city* (53 % in the unweighted sample), and that *in general, Danish media are too negative in their coverage of the life in rural districts* (33 % in the unweighted sample). The results thus indicate that a quite large share of the population wishes to preserve small rural schools and wishes that an effort is made to develop Danish rural districts. Moreover, a multiple regression shows that people with a high education and people located in city areas gave the least positive answers with regards to the question of whether an effort ought to be made to preserve and develop Danish rural areas. Thus, these groups stood out by taking a more critical attitude. Finally, the report shows that a person's perceptions towards how much status is attached to living in rural and urban areas does not significantly influence his or her attitudes towards the six rural issues mentioned above. It is only in connection with closure of small rural schools that status perceptions play a role. Thus, the more status one thinks there is attached to living in urban areas, as opposed to living in rural areas, the less one thinks that it is wrong to close down small schools in rural areas. The results regarding the attitudes towards rural districts should however be taken with some caution. One might raise the objection that the questions are leading, that consenting in the state-

ments can be done in a non-committal way, and that respondents have responded on a relatively uninformed basis.

Regarding the *fourth question*, we used data from telephone interviews with 25 young out-migrants from the rural municipality of Lemvig. Hereof 19 of the youngsters were born and had grown up in the municipality. Half of them were students. The *most important reasons for leaving* were education, friends and lack of opportunities, including job opportunities. Apart from that, it turned out that the youngsters generally held very positive pictures of rural life, in particular stressing the beautiful nature, quiet surroundings, strong local communities, family and friends, as well as a happy childhood. Many expressed a strong belonging to the local community, the municipality and/or the region. The downside was that 'too little is happening' for young people in the municipality. The large majority of them found that *Lemvig Municipality is a part of 'Outskirt Denmark'*, however only in the sense of being geographically remote. When asked *whether they considered moving back to the municipality*, 11 of the interview persons said that they did consider it, provided that they were able to find a job. The most important reason for the remaining 14 youngsters for not considering moving back was lack of attractive jobs. However, many of them considered moving back to the region, primarily due to proximity to their family and the 'mentality' in the region. In sum, for the large majority of these youngsters area status did not seriously influence their future settlement plans, rather the lack of opportunities in their childhood municipality, here not least lack of job opportunities.

Policy implications

The results of this report lead to three main policy implications. Firstly, *among the Danish population, there appears to be a quite strong backing in launching initiatives that can promote rural Denmark*. However, it is unknown how the respondents would reply if they had to consider the advantages and disadvantages of certain initiatives. Secondly, *the effect of reputation and status should be taken into serious consideration by politicians and others who want to promote rural development*. Thus, results indicated that an excessive negative rural discourse in the media might exacerbate rural out-migration. Therefore, politicians should contribute to downplay such a discourse. Instead, a marketing strategy of Danish rural areas might be considered, including local branding. Thirdly, the interviews revealed *a strong sense of regional belonging among young rural out-migrants, why rural municipalities like Lemvig should keep in contact with these youngsters and try to get them back*. The out-migrants were clearly affected by the debate on 'Outskirt Denmark'. However, due to a very positive picture of their native place, this did not seriously influence their future settlement plans – in contrast to an evident lack of attractive jobs for young, highly educated people. Therefore, rural municipalities should try to keep in contact with these young people – through homepages, email communication, newsletters that include job openings, arrangements etc. Besides, the municipality might consider helping new entrepreneurs by improving infrastructure, by offering advice in connection with funding applications, or by offering quick and flexible municipal case work.

Resumé

Introduktion: Negativ presseomtale og områdestatus

Formålet med denne rapport er at undersøge befolkningens holdninger til landdistrikternes image og udvikling. Dette gøres ved hjælp af data fra spørgeskemaundersøgelsen Dansk Land-By Barometer (DLBB) 2011 kombineret med en telefoninterviewundersøgelse i Lemvig Kommune (Svendsen 2012). Det sker med henblik på – med brug af såvel kvantitative og kvalitative data – at undersøge, hvordan befolkningen opfatter det at bo på landet. Derudover ser rapporten på, hvordan befolkningen forholder sig til en række centrale spørgsmål om landdistrikter, der ofte sættes til debat. Endelig sættes der fokus på, i hvor høj grad den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er forbundet ved at bo henholdsvis på landet og i byen, indvirker på vedkommendes holdning til landdistriktsspørgsmålene og/eller indvirker på vedkommendes valg af bopæl.

Forskningsspørgsmål

Rapporten forsøger således at besvare fire spørgsmål, hvor de tre første besvares gennem spørgeskemadata og det sidste gennem resultater fra interviewundersøgelsen:

- 1) Opfattes det af befolkningen som mere statusgivende at bo i byen end at bo på landet, og hvordan fordeler svarene sig på persongrupper?
- 2) Er der en sammenhæng mellem opfattelsen af status ved at bo i byen og på landet og så valget om at bosætte sig i byen eller på landet?
- 3) Hvordan forholder befolkningen sig til seks landdistriktsspørgsmål, hvordan fordeler holdningerne sig på persongrupper, og har statusovervejelserne en indvirkning på holdningerne?
- 4) Hvorfor flytter unge væk fra Lemvig Kommune, og har overvejelser omkring den generelle opfattelse af områdets status en indvirkning på, om de har tænkt sig at flytte tilbage?

Resultater

Hvad angår *det første spørgsmål*, peger rapporten på, at folk mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet. I den vægtede stikprøve, der er repræsentativ for hele landet, var den gennemsnitlige status score for at bo i byen på 5,42 på en skala fra 1-10, og den gennemsnitlige status score for at bo på landet på 3,87. Dette skyldes den negative omtale i pressen kunne ikke undersøges direkte ved hjælp af DLBB, men det har sandsynligvis haft en effekt. En multipel regression viste derudover, at det primært er kvinder, unge, selvstændige samt folk med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, der mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet.

Hvad angår *det andet spørgsmål*, var et vigtigt resultat, at den enkeltes statusopfattelse spiller en rolle for denne persons bosætningsvalg og -præference. Dette fremgik af en multipel regressionsanalyse, der undersøgte, hvorledes statusovervejelser er relateret til nuværende og foretrukken bopæl. Resultatet betyder, at der er en sammenhæng mellem på den ene side den enkeltes opfat-

telse af, hvor megen status der er i at bo i byen/på landet, og på den anden side den enkeltes valg om at bosætte sig i byen eller på landet. Det er altså ikke godt for et område at få et dårligt omdømme, da det vil få konsekvenser i forhold til bosætningen i området.

Hvad angår *det tredje spørgsmål*, peger rapporten på en stor velvilje over for landdistrikterne blandt respondenterne. Der var således en ganske stor andel af respondenterne, der erklærede sig helt enige i, at *flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden* (44 % i den uvægtede stikprøve). Der var ligeledes en ganske stor andel, der erklærede sig helt enige i, at *det er forkert at lukke små skoler på landet* (46 % i den uvægtede stikprøve), at *danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige* (39 % i den uvægtede stikprøve), at *politikere og bureaukrater i København kun forstår lidt af det, som sker i de danske udkantsområder* (50 % i den uvægtede stikprøve), at *alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden* (53 % i den uvægtede stikprøve), samt at *de danske medier generelt er for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne* (33 % i den uvægtede stikprøve). Resultaterne viser altså, at der blandt danskerne generelt findes en velvilje overfor de danske landdistrikter og et ønske om, at der gøres en indsats for at udvikle disse. En multipel regressionsanalyse viste desuden, at højtuddannede personer og personer bosiddende i storbyer svarede mindst positivt på spørgsmålet om, hvorvidt der bør gøres en indsats for at bevare og udvikle landdistrikterne. Disse grupper skilte sig således statistisk signifikant ud fra de øvrige persongrupper ved at indtage en mere kritisk holdning. Til sidst viste vi, at den enkeltes opfattelse af, hvor megen status der er i at bo i byen og i at bo på landet, ikke i særlig høj grad præger den enkeltes holdning til de seks landdistriktsspørgsmål. Det er kun i forhold til lukningen af små skoler på landet, at statusopfattelsen spillede en rolle. Jo mere status man mener, der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet, desto mindre mener man således, det er forkert at lukke små skoler på landet. Imidlertid er der grund til at tage visse forbehold i forhold til respondenternes svar på de seks holdningsspørgsmål. For det første kunne man indvende, at der er tale om ledende spørgsmål, som kunne have bidraget til, at respondenterne i højere grad erklærer sig enige i udsagnene, end de ellers ville have gjort. For det andet er det ret uforpligtende at erklære sig enig i, at f.eks. landdistrikterne skal have øget økonomisk støtte, når man i den forbindelse ikke skal tage stilling til, hvor pengene skal tages fra. For det tredje kunne man formode, at mange respondenter svarer på et forholdsvis uinformeret grundlag, for eksempel angående spørgsmålet om, hvorvidt flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden.

Hvad angår *det fjerde og sidste spørgsmål*, benyttede vi data fra telefoninterviews med 25 unge, der er flyttet fra Lemvig Kommune. De 19 af de unge var født og opvokset i Lemvig Kommune. 12 af dem var under uddannelse, heraf var de 9 i gang med længerevarende uddannelser i de store studiebyer. Vi medtog svar på fire spørgsmål med henblik på at uddybe spørgeskemaundersøgelsens resultater. Hvad angår *holdninger til livet på landet*, var de unge generelt meget positive og fremhævede især den smukke natur, rolige omgivelser, det stærke lokalsamfund og sociale netværk i form af familie og venner, samt en

god og tryk barndom (som flere af dem gerne ville kunne give deres egne børn). Mange unge gav også udtryk for en stærk hjemstavnsfølelse og vestjysk identitet, der knyttede sig til de ovennævnte, positive værdier. Bagsiden ved at bo i kommunen var, at der sker for lidt for de unge. Desuden mente tre af de unge, at de aldrig var blevet integreret og accepteret i kommunen. De *vigtigste årsager til, de havde valgt at flytte væk fra kommunen* var uddannelse, venner og kærester, manglende muligheder samt mangel på jobmuligheder. Hvad angår spørgsmålet, *om de selv mener, de har boet i Udkantsdanmark*, mente de 22, at Lemvig Kommune kan betegnes som Udkantsdanmark, fordi det ligger så ”langt fra alting”. Hertil kommer mangel på arbejdspladser, lukning af offentlige institutioner som hospitaler og skoler og utilstrækkelig offentlig transport, der af nogle også blev set som karakteristika for en udkant. Der var dog delte meninger om, om det også er blevet lavstatus at bo der. Endelig var et relevant spørgsmål i denne sammenhæng, *om områdestatus vil indvirke på de unges fremtidige bosætning*. Her var der 11 af de unge, der fandt de ovennævnte, positive værdier så vigtige, at de overvejede at flytte tilbage til kommunen, forudsat at de kunne finde et godt job. De 14, der ikke overvejede at flytte tilbage, begrundede det primært med den store mangel på muligheder, herunder mangel på attraktive jobs. Der var dog flere af dem, der overvejede at flytte tilbage til Vestjylland, bl.a. for at komme tættere på familien og ’den jyske mentalitet’.

Policy-implikationer

Resultaterne i denne rapport fører til tre vigtige policy implikationer.

For det første er der tilsyneladende en ret stor opbakning i befolkningen til at igangsætte initiativer, som kan fremme en positiv udvikling i landdistrikterne. Dog er det uvist, hvordan de adspurgte personer vil forholde sig, hvis de skal opveje både fordele og ulemper ved konkrete initiativer.

For det andet viser både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene med unge fraflyttere, at *effekten af omdømme og statusforhold skal tages alvorligt af politikere og andre, der ønsker at fremme udviklingen i landdistrikterne*. Hvad angår spørgeskemaresultaterne, tyder de på, at en overdreven negativ omtale af landdistrikterne kan få endnu flere til at flytte fra landdistrikterne. Man kunne overveje at optrappe indsatsen omkring markedsføringen af de danske landdistrikter. En sådan markedsføring kunne især rettes mod de persongrupper, som denne rapport udpegede til især at mene, at der er lav status forbundet med at bo på landet i forhold til at bo i byen, nemlig unge, selvstændige og folk med en erhvervsfaglig og videregående uddannelse. En mulighed kunne også være øget *lokal branding*, hvor enten kommunale eller frivillige aktører forsøger at sætte et lokalsamfund på Danmarkskortet. Dermed kan man vise, at de danske landdistrikter også består af succes historier. Det er vigtigt, at disse også kommer frem, sådan at vi får et sandfærdigt billede af livet på landet anno 2013. Studier har desuden vist, at livet på landet ikke er så ringe som betegnelser som ’Udkantsdanmark’, ’yderområderne’ og ’den rådne banan’ tilsiger. F.eks. kan man nævne, at studier har vist, at tilfredsheden med livet er mindst lige så stor på landet som i storbyerne, og at der er et stærkere socialt fællesskab og flere

frivillige på landet. Sådanne budskaber bør i højere grad bringes frem af kommunale og frivillige aktører, og journalister bør hjælpe til med, at disse budskaber i højere grad bliver en del af mediebilledet.

For det tredje viste interviewene, at *de unge fraflyttere fra Lemvig Kommune havde en overraskende stærk hjemstavnsfølelse – og hjemve*. Desuden at de er påvirkede af debatten om Udkantsdanmark, men at det generelt ikke har røkket ved deres positive holdning til livet på landet. Af den grund må det alt andet lige gøre det nemmere at få dem til at flytte tilbage til kommunen på et tidspunkt. Det forudsætter imidlertid, at kommunen har noget at tilbyde dem, primært attraktive jobs. At Lemvig Kommune rent faktisk har et problem med at få sine fraflyttere tilbage, viser i øvrigt en nylig undersøgelse (Kudahl, 2014). Her er Lemvig placeret som nummer syv på listen af kommuner med den laveste andel af tilbageflyttere, nemlig 8,5 % (beregnet ud fra en undersøgelse af en 1979-årgang). Det kunne i den forbindelse være et mål for kommuner som Lemvig Kommune at holde kontakt til deres unge fraflyttere – gennem hjemmesider, e-mail-kommunikation, nyhedsbreve der inkluderer jobopslag, arrangementer mv. Kommunen kan endvidere overveje at yde hjælp til iværksættere, forbedre infrastruktur til gavn for virksomhederne og i det hele taget give virksomhederne gode kår ved at være hurtige og fleksible i den kommunale sagsbehandling og ved at hjælpe dem med at søge fondsmidler til diverse projekter mv.

1 Indledning

1.1 Baggrunden for undersøgelsen

De danske landdistrikter har i stigende grad været ramt af en række indbyrdes forbundne problemer gennem de seneste årtier, som f.eks. befolkningstilbagegang, tab af arbejdspladser og en nedgang i adgangen til offentlige serviceydelser (Jensen, 2010; Gottschalk m.fl., 2007; Sørensen, 2013; Svendsen, 2013). Befolkningstilbagegangen har været markant. Fra 2000 til 2011 er folketallet i yderkommuner således faldet med 4 % og folketallet i landdistrikter – defineret som byer eller steder med under 200 indbyggere – er faldet med 9 %. Over samme periode er folketallet i hele Danmark steget med 4 % (Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2011; Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, 2012a).

Sideløbende hermed er der dukket en række mindre flatterende begreber op i den danske pressedækning. Disse begreber er blevet brugt som betegnelser eller mærkater for danske landdistrikter. Det mest iøjnefaldende af disse er begrebet 'den rådne banan', som blev set for første gang på tryk i Jyllandsposten i januar 2006 (Winther og Svendsen, 2012). Den såkaldte rådne banan symboliserer Danmarks kurvede form og dækker over et område, der omfatter de jyske vestkystområder og de mindre øer mod syd (Ærø, Langeland, Lolland-Falster, Møn). Det 'bananformede' område ligger således på en radius, der ligger længst væk fra København. At området bliver betegnet som råddent indikerer en opfattelse af, at området alene er karakteriseret ved affolkning, tilbagestående, lavvækst, forfald og mangel på produktivitet og bæredygtighed.

Winther og Svendsen (2012) har med tal fra den danske mediedatabase Infomedia dokumenteret en kraftig stigning i anvendelsen af betegnelsen 'den rådne banan' i danske medier (repræsenteret ved i alt 1692 kilder) gennem perioden 2006-2011. Fra at have været brugt 15 gange i løbet af 2006 blev betegnelsen brugt mere og mere i de følgende år for til sidst at blive brugt 452 gange i løbet af 2011 (Winther og Svendsen, 2012: 471). De dokumenterer derudover, at væksten i negativ terminologi (den rådne banan, Udkantsdanmark, udkantsområde, yderområde) har været betydeligt større end væksten i neutral terminologi (landområderne, landdistrikterne, på landet). Således steg andelen af negativ terminologi, beregnet som andelen af den samlede frekvens af negative og neutrale termer i alle 1692 mediekilder, fra 20 % i 2006 til 41 % i 2011 (Ibid.).

Stigningen i brugen af negativ terminologi virker overdreven, når man måler den op mod udviklingen i befolkningstallet i de danske landdistrikter (Svendsen, 2013). Den negative terminologi, berettiget eller uberettiget, skaber et dårligt omdømme, og det er nærliggende at spørge, om det dårlige omdømme ikke forstærker den negative trend, i og med at det kunne motivere endnu flere til at flytte væk fra den rådne banan eller 'Udkantsdanmark', som – næst efter 'på landet' – i dag er den mest udbredte måde at betegne landdistrikter i Danmark

på. Der er tydeligvis tale om dækbegreber, dvs. begreber der i højere grad dækker over virkeligheden, end de afspejler og belyser den. At det netop forholder sig sådan, viser den store frustration og vrede, termer som den rådne banan vækker blandt landbefolkningen, herunder blandt kommunalpolitikere fra såkaldte yderkommuner (Svendsen, 2013).

Der er dog også eksempler på *landspolitikere*, som har taget afstand fra sådanne begreber. F.eks. fortalte tidligere statsminister Anders Fogh Rasmussen i et interview fra januar 2013, at han afskyer begrebet Udkantsdanmark. Og på spørgsmålet, om hans barndomshjem (i Skals ved Viborg) ligger i Udkantsdanmark, svarede han, at han tværtimod altid har opfattet det som centrum. Han uddybede på følgende måde: ”Jeg protesterer imod begrebet Udkantsdanmark, for det er nedsættende og negativt. Der er en række grundlæggende værdier i de nære samfund. Jeg romantiserer ikke, og jeg ønsker heller ikke at på nogen måde at bagatellisere de problemer, som strukturudviklingen giver. Men der er stadig noget godt og solidt over den type samfund” (Crone, 2013).

På lignende vis har den ansvarlige minister for Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Carsten Hansen, flere gange givet udtryk for sin bekymring over det negative medie billede, siden han tiltrådte i 2011. F.eks. sagde han i et interview i 2012: ”Det er en smule stigmatiserende, at man taler om den rådne banan” (180GRADER, 2012). Senere udtalte han i en pressemeddelelse: ”Det betyder alt, at man taler ordentligt om landdistrikterne. Vi kan jo ikke trænge igennem med budskabet om det gode liv i landdistrikterne, hvis det bliver kaldt ’Udkantsdanmark’ i medierne. Ingen har jo lyst til at bosætte sig og investere sådan et sted” (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, 2012b).

1.2 Formålet med undersøgelsen

På denne baggrund bliver formålet med denne rapport at undersøge den danske befolknings holdninger til de danske landdistrikter. Rapporten er primært baseret på data fra spørgeskemaundersøgelsen Dansk Land-By Barometer (DLBB) 2011, som Center for Landdistriktsforskning, SDU, Esbjerg, gennemførte i løbet af 2011/12. Rapporten vil med andre ord tegne et øjebliksbillede af situationen anno 2011/12. Herudover inddrager vi resultater fra en interviewundersøgelse med 25 unge fraflyttere fra Lemvig Kommune. Hensigten hermed er at få yderligere uddybet, konkretiseret og nuanceret resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen. Det sker gennem svar fra de unge på, hvorfor de er rejst væk fra kommunen, samt hvorvidt den status, yderkommunen Lemvig har, vil indvirke på deres fremtidige bosætningsvalg.

På baggrund af disse kvantitative og kvalitative data vil rapporten forsøge at besvare følgende fire spørgsmål. De første tre besvares ved brug af DLBB 2011, mens det sidste besvares via interviewundersøgelsen:

- 1) *Opfattes det af befolkningen som mere statusgivende at bo i byen end at bo på landet, og hvordan fordeler svarene sig på persongrupper?*

- 2) *Er der en sammenhæng mellem opfattelsen af status ved at bo i byen og på landet og så valget om at bosætte sig i byen eller på landet?*
- 3) *Hvordan forholder befolkningen sig til seks landdistriktsspørgsmål, hvordan fordeler holdningerne sig på persongrupper, og har status-overvejelserne en indvirkning på holdningerne? Generelt undersøger landdistriktsspørgsmålene, hvorvidt befolkningen mener, at man bør understøtte udviklingen i de danske landdistrikter.*
- 4) *Hvorfor flytter unge væk fra Lemvig Kommune, og har overvejelser omkring den generelle opfattelse af områdets status en indvirkning på, om de har tænkt sig at flytte tilbage?*

For at få svar på det første spørgsmål undersøger vi, *om befolkningen mener, at der er mindre status i at bo på landet end i at bo i byen*. Det må umiddelbart formodes, at befolkningen gør dette, ikke mindst i betragtning af den negative pressedækning nævnt ovenfor. Under dette punkt undersøger vi også, hvilke persongrupper, der synes, der er mindst status i at bo på landet i forhold til at bo i byen.

For at få svar på det andet spørgsmål undersøger vi, *om den enkeltes opfattelse af hvad er mest statusgivende – at bo i byen eller at bo på landet – har betydning for borgernes beslutning og/eller ønske om at bo på landet eller i byen*. Hvis der er en sammenhæng, betyder det, at en dårlig omtale af et område kunne få folk til at flytte fra dette område.

For at få svar på det tredje spørgsmål undersøger vi, *hvordan befolkningen forholder sig til en række centrale landdistriktsspørgsmål, der vedrører udviklingen i og af de danske landdistrikter*. Det drejer sig om holdningen til udflytningen af statslige virksomheder, holdningen til lukningen af små skoler på landet, holdningen til at give landdistrikterne mere økonomisk støtte fra det offentlige, holdningen til om landspolitikere forstår, hvad der foregår i landdistrikterne, holdningen til om for mange beslutninger bliver truffet i hovedstaden, samt holdningen til om de danske medier generelt tegner et for negativt billede af livet i landdistrikterne. Ved at studere svarene kan man få et godt billede af, hvad befolkningen mener om landdistrikterne, herunder om der bør gøres en indsats for at bevare landdistrikterne i en bæredygtig form. Under dette punkt undersøger vi desuden, hvordan holdningerne til landdistriktsspørgsmålene fordeler sig på persongrupper. Til sidst undersøger vi, om holdningerne til de nævnte landdistriktsspørgsmål er påvirket af den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er i at bo på landet i forhold til at bo i byen.

Endelig inddrager vi som sagt et case studie fra en yderkommune, Lemvig Kommune, for at besvare det fjerde og sidste spørgsmål, nemlig om områdestatus indvirker på unge fraflytteres beslutning om, hvorvidt de ønsker at flytte tilbage til deres hjemstavnskommune. I 25 interviews med unge fraflyttere foretaget i december 2011 gengives svar på 1) de unges holdninger til livet på landet, 2) hvorfor de har valgt at flytte væk fra kommunen, 3) om de mener, de har boet i Udkantsdanmark, samt 4) om områdestatus vil indvirke på deres fremtidige bosætning.

1.3 Tidligere studier

Det har ikke været muligt at finde nogen dansk eller international litteratur, der beskæftiger sig med, hvor megen status den almene befolkning tillægger det at bo i et byområde eller i et landområde. Det har af den grund heller været muligt at finde tidligere studier, der har beskæftiget sig med, hvorledes områdeomdømme- og status-relaterede aspekter relaterer sig dels til valget af bopæl, dels til hvilken opfattelse man har af landdistrikterne og den udvikling, der foregår der. Derudover har det heller ikke været muligt at finde studier over, hvorvidt landdistrikter generelt anses for bevarings- og støtteværdige af den generelle befolkning i et land.

Af denne grund vil vi i det følgende kun gennemgå undersøgelser, der behandler lignende problematikker uden dog specifikt at belyse relationen mellem landdistrikternes områdestatus og valg af bopæl. Det drejer sig om: land-by værdier, der alt andet lige må influere på generelle opfattelser af livet på landet og den status, der er forbundet med at leve der; relationen mellem områdestatus og valg af bopæl i byerne; samt borgernes generelle opfattelser af landdistrikterne.

1.3.1 Forskelle i land-by værdier

I løbet af 1960'erne og 1970'erne blev der inden for amerikansk landdistriktsociologi lavet nogle studier af det såkaldte "land-by kontinuum" (Dewey, 1960; Benet, 1963; Hauser, 1965; Pahl, 1966). Hermed forstås grundlæggende forskelle på land- og bybefolkningernes livsformer og de dertil hørende værdier. Begrebet 'kontinuum' indebar en kritik af det unuancerede og til tider direkte misvisende *polære* forhold mellem land og by, der havde været tradition for at fremstille siden sociologer som Tönnies, Durkheim og Simmels (Pahl, 1966: 322). På den anden side var et udbredt synspunkt, at en tiltagende kulturel urbanisering ikke fuldstændigt eliminerede land-by forskelle grundet "some intrinsic feature of urbanism" (Fischer, 1978: 151; se også Fischer & Merton, 1976; Fischer 1971, 1975, 1977).

Forestillingen om land- og bylivet som hinandens diametrale modsætninger er i nyere tid blevet formuleret af Wirth (1938). Wirths tese var, at jo større befolkningsstørrelse og -tæthed, desto mere arbejdsdeling, anonymitet og upersonlige relationer mellem folk. Dette udgjorde essensen i en moderne, urban livsform. Omvendt har arvtagerne af Wirths hypotese ofte forbundet en rural livsform med de mere traditionelle, positive værdier, der hidrører fra personligt kendskab og et stærkt fællesskab eller – i Tönnies' terminologi – *Gemeinschaft* (Pahl, 1966: 300). Disse tidlige studier er forholdsvis spekulative. I slutningen af 1960'erne og frem finder vi imidlertid nogle studier, der forsøger at påvise tilstedeværelsen af de formodede land-by forskelle, som almindelige borgere (land- og byboere) selv oplever og rapporterer dem (Glenn & Hill, 1977: 37ff.; Abrahamson & Carter, 1986: 287). Således finder vi en række studier af 'landlighed' (*ruralism*) fra USA, primært publicerede i det amerikanske tidsskrift

Rural Sociology, hvor man har set på, hvorledes befolkningsstørrelsen samvarierer med en række værdier (Sjoberg, 1964; Schnore, 1966; Glenn & Alston, 1967; Willitis et al., 1973; Flinn & Johnson, 1974; Glenn & Hill, 1977; Buttell & Flinn, 1977; Fischer, 1978).

En vigtig undersøgelse af (Glenn & Alston, 1967) baseret på nationale *public opinion* spørgeskemaundersøgelser 1953-1965 viser, at landbrugere er mere konservativt indstillede end andre befolkningsgrupper, dvs. mere fordomsfulde, religiøse, intolerante, mistillidsfulde, arbejdsomme, puritanske og mindre oplyste. Tilsvarende finder Glenn & Hill (1977) i en analyse af data fra to landsdækkende værdiundersøgelser (*Gallup Opinion Index* og *General Social Surveys*) i perioden 1972-75, at landbefolkningen generelt og landbrugere i særdeleshed har mere traditionelle, konservative værdier end bybefolkningen, om end de advarer mod at overdrive disse forskelle. Med tal fra Gallup undersøgelser 1954-1976 forsøger Fischer (1978) at forklare disse forskelle med en slags 'forsinkelsesteori'. Han peger nemlig på en klar sammenhæng mellem udbredelse af innovationer, herunder nye værdier og livsformer, samt bymæssighed. Konklusionen er, at "nye kulturelle former flyder "ned" af by-land kontinuert, ligesom materielle innovationer gør det" (1978: 158).

Et eksempel af nyere dato er Bell (1992), der i en antropologisk undersøgelse i en engelsk landsby finder, at land-by forskelle rent faktisk eksisterer, og at landlige (ikke-urbane) værdier er en vigtig del af landsbybeboernes identitet.

1.3.2 Områdeomdømme i byer

Effekten af status og omdømme på valget om at bosætte sig på landet eller i byen er som nævnt ikke blevet undersøgt. Der er derimod blevet lavet nogle få studier af, hvor *byboere* ønsker at bosætte *inden for byområder*. I denne forskningsgren har forskere som Permentier m.fl. (2009) og Andersen (2008) fundet, at ønsket om at fraflytte et boligområde i fremtiden til en vis grad afhænger af, hvilket omdømme, man mener, at området har. Dvs. hvis man mener, at ens nabolag har et dårligt omdømme, vil man i højere grad end dem, der ikke mener det, have et ønske om at forlade nabolaget engang i fremtiden. Områdeomdømme og den status, man som beboer kan opnå ved at bo i området, synes derfor at spille en rolle for bosætningsvalget inden for byområder. I denne rapport vil vi således undersøge, om omdømmet for hele områdetyper påvirker valget af områdetype (land- eller byområder).

1.3.3 Generelle opfattelser af landdistrikterne

Endelig er det relevant at se på undersøgelser af den almene befolknings generelle opfattelser af landdistrikterne, fordi sådanne mere eller mindre stereotype billeder alt andet lige har en betydning for områdestatus og bosætningspræferencer. Her viser en spørgeskemaundersøgelse med deltagelse af 1241 respondenter i Pennsylvania et generelt positivt billede af livet på landet, mens billedet af bylivet var overvejende negativt (Willits et al. 1990). Landboere var dog

mest positive over for alle de aspekter af livet på landet, de blev bedt om at tage stilling til. En undersøgelse med samme datagrundlag (Willits & Luloff, 1995) nuancerer disse resultater yderligere. Her fremgår det, at respondenterne fra byerne generelt havde et positivt billede af landområderne, ligesom størstedelen mente, at disse områder og deres livsformer burde bevares. Det samme gjaldt traditionelle erhverv som landbrug, skovbrug og minedrift.

Endelig forsøger et australsk studie (Cockfield & Botterill, 2012) at belyse almindelige borgeres billeder af *countrymindedness* med udgangspunkt i tidligere studier af Aitken (1985) og Wear (2009). Undersøgelsen, der bygger på svar fra 1200 respondenter, viser, at der også her er generel stor opbakning til landbrugserhvervet, samt at ret stereotype billeder af landbefolkningen flourerer. Disse indbefatter stor hårdførhed, uafhængighed, engagement i lokalsamfundet, stor familiefølelse men også at være gammeldags (*behind the times*). Omvendt tegnes der et billede af byfolk som sofistikerede men samtidigt havende en udpræget mangel på initiativ (Cockfield & Botterill, 2012: 615-616; se også Prichard & McManus, 2000).

1.3.4. Opsummering af tidligere studier

Som det fremgår af vores litteraturgennemgang, er der ikke mange studier, der direkte berører denne rapports forskningsspørgsmål. Der er således ikke foretaget studier af, hvorvidt landdistrikterne opfattes som områder med lavstatus af den generelle befolkning i et land. Dette vil denne rapport undersøge for Danmarks vedkommende. At statusopfattelser vedrørende enkelte bydele har vist sig at have en indflydelse på valg af bydel, forstærker vores mistanke om, at statusopfattelser også kunne indvirke på folks valg af områdetype, dvs. indvirke på valget om at bo på landet eller i byen. Endelig har ingen tidligere studier undersøgt, om landdistrikter anses for bevarings- og støtteværdige af den generelle befolkning i et land. De tidligere studier, foretaget i udlandet, peger dog på, at landdistrikter til en vis grad tillægges positive værdier. Studierne er dog få og betinget af de specifikke forhold, der gør sig gældende i de enkelte studieområder. Indtil nu er der ikke foretaget danske studier, og indeværende studie er den første af sin slags. Det er i den forbindelse værd at bemærke, at indeværende rapport bygger på landsdækkende tal for Danmark.

1.4 Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget på følgende måde. Kapitel 2 rummer et metodekapitel, som gør rede for undersøgelsens datagrundlag, de vigtigste variabler samt statistiske analysemetoder. Kapitel 3-6 præsenterer undersøgelsens resultater. Kapitel 3 viser, hvad befolkningen mener med hensyn til, hvor megen status, der er forbundet med at bo på landet, og hvor megen status, der er forbundet med at bo i byen (statusovervejelser). Kapitel 4 undersøger, om statusovervejelser spiller en rolle i beslutningen eller ønsket om at bo på landet eller i byen. Kapitel 5 viser, hvad befolkningen mener i forhold til seks centrale landdistrikts-spørgsmål, og om statusovervejelser spiller en rolle for holdningsdannelsen.

Kapitel 6 indeholder Lemvig Kommune casen. Kapitel 7 er en diskussion og konklusion.

2 Metode

I det følgende beskrives datagrundlaget for rapportens undersøgelser, herunder anvendte variabler og analysestrategi i den kvantitative undersøgelse og anvendt metode i case studiet.

2.1 Den kvantitative undersøgelse: Dansk Land-By Barometer 2011

Som nævnt er størstedelen af rapporten baseret på data fra spørgeskemaundersøgelsen Dansk Land-By Barometer (DLBB) 2011. Undersøgelsen blev gennemført af Center for Landdistriktsforskning, SDU, Esbjerg, i løbet af 2011/2012 med det formål at tilvejebringe konkret viden om landdistriktsbefolkningens levevilkår, ønsker, værdier og holdninger, sammenlignet med forholdene i byerne. Svar blev indhentet fra personer, som var 18 år gamle og opefter.

2.1.1 Datagrundlag

Selve spørgeskemaet rummer 71 spørgsmål. Det berører bl.a. følgende emneområder: Boligforhold, opfattelse af centrum-periferi, foreningsliv, helbred, lokalområdets ressourcer, lokalt fællesskab, personligt netværk, offentlige serviceydelser, afstande, opfattet status i at bo på landet og i byen og det sted hvor man selv bor, holdninger til landdistrikts spørgsmål, politisk indflydelse, politisk orientering, reciprocitet, tillid, og tilfredshed med livet.

Forud for undersøgelsen blev der foretaget en tilfældig og repræsentativ udvælgelse af respondenter fra yderkommuner, landkommuner, mellemkommuner og bykommuner. Der blev således foretaget en stratificering med udgangspunkt i Fødevareministeriets kommunetypologi, hvor landets 98 kommuner deles ind i de fire kommunetyper (se f.eks. Velfærdsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2009): *Yderkommuner* (16 kommuner), *landkommuner* (35 kommuner), *mellemkommuner* (17 kommuner) og *bykommuner* (30 kommuner), se Bilag 1 med en udspecificering af, hvor hver enkelt af de 98 danske kommuner er indplaceret. Stratificeringen blev foretaget for at sikre et rimeligt antal respondenter fra danske landdistrikter.

Spørgeskemaet er udarbejdet af Gunnar L. H. Svendsen og Jens F. L. Sørensen fra Center for Landdistriktsforskning. Den praktiske gennemførelse af undersøgelsen blev varetaget af konsulentbureauet SFI SURVEY, som telefonisk indsamlede svar i løbet af perioden 1. september 2011 til 26. januar 2012. Som planlagt blev der indsamlet i alt 2.000 gyldige svar. Disse er fordelt som følger: Yderkommuner (496 svar), landkommuner (522 svar), mellemkommuner (491 svar) og bykommuner (491 svar). Som sagt blev respondenterne tilfældigt udvalgte inden for hver enkelt kommunegruppe. For at gøre eksempelvis gen-

nemsnit og andele repræsentative for hele landet skal man bruge følgende vægte for de fire kommunegrupper: 0,36 for yderkommuner, 1,06 for landkommuner, 0,63 for mellemkommuner, and 1,95 for bykommuner.¹

2.1.2 Anvendte variabler fra spørgeskemaundersøgelsen

I denne rapport anvendes en række variabler fra DLBB 2011. Specifikt anvendes følgende: Status i at bo forskellige steder, svar på seks landdistriktsspørgsmål, geografiske variabler samt en række socioøkonomiske variabler såsom alder, køn, partnerstatus, hjemmeboende børn eller ej, uddannelse, beskæftigelse og indkomst.

Hvad angår *status*, blev der stillet følgende tre spørgsmål, som respondenterne blev bedt om at besvare på en skala fra 1 til 10, hvor 1 betyder slet ingen status og 10 betyder meget høj status:

- Hvor megen status mener du, der er i at bo i byen, dvs. større byer?
- Hvor megen status mener du, der er i at bo på landet?
- Hvor megen status mener du, der er i at bo det sted, du bor?

Herudover konstruerede vi en kombineret statusvariabel, der måler den opfattede status forbundet med at bo i byen versus den opfattede status forbundet med at bo på landet. Variablen blev konstrueret ved for hver enkelt respondent at trække land-status-scoren fra by-status-scoren, altså: opfattet status forbundet med at bo i byen minus opfattet status forbundet med at bo på landet. Det er vigtigt at bruge denne relative betragtning, eftersom det er den relative status – status ved at bo i byen versus status ved at bo på landet – der evt. har betydning for, om man bosætter sig i byen eller på landet. En respondent kunne f.eks. tillægge en lav status-score til både at bo i byen og på landet, f.eks. scoren 3. Hvis kun én statusvariabel blev anvendt, ville denne respondent bringe en lav status-score ind i analysen, selv om denne respondent faktisk ikke kan formodes at være påvirket af statusovervejelser, når vedkommende træffer et valg omkring bopæl. I den kombinerede variabel bliver scoren for denne respondent følgelig lig 0, hvilket afspejler ”ingen statusforskel”, når det gælder opfattet status ved at bo i byen eller på landet. På grund af den måde, hvorpå variabelen er konstrueret, bliver den kombinerede statusvariabel målt på en 19-skala, der går fra -9 (slet ingen status i at bo i byen og meget høj status i at bo på landet), over 0 (status i at bo i byen ligger på samme niveau som status i at bo på landet) til 9 (meget høj status i at bo i byen og slet ingen status i at bo på landet).

Hvad angår holdningen til en række centrale *landdistriktsspørgsmål*, blev respondenterne bedt om at angive, om de er helt enige, delvist enige, delvis uenige eller helt uenige i følgende seks udsagn:

¹ SFI SURVEY beregnede disse vægte ved at sammenholde antallet af respondenter i de fire kommunegrupper med det totale folketal (for personer over 17 år) i de fire kommunetyper på det tidspunkt, hvor man foretog en tilfældig udvælgelse af mulige respondenter fra CPR-registeret.

- Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden.
- Det er forkert at lukke små skoler på landet.
- Danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige.
- Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske landdistrikter.
- Alt for mange beslutninger tages i hovedstaden.
- De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne.

Der bliver anvendt to *geografiske variabler*, hhv. variabler, der relaterer sig til respondents nuværende og foretrukne bopæl. Disse variabler stammer fra svarene på de to spørgsmål, som kan besvares med enten storby, mellemstor by, mindre by, landsby, eller ude på landet:

- Hvilken af følgende beskrivelser passer bedst til det sted, du bor i dag?
- Hvor kunne du bedst tænke dig at bo, hvis du kunne vælge frit, dvs. hvis job, familie mv. ikke spillede nogen rolle?

Til sidst vil vi bruge en række *socioøkonomiske variabler*: Køn, alder (6-delt aldersvariabel), børn (har hjemmeboende børn eller ej), partnerstatus (bor sammen med en partner eller ej), uddannelse (6-delt variabel, der spænder fra grundskole til lang videregående uddannelse), beskæftigelse (6-delt variabel: lønmodtager, selvstændig, arbejdsledig, under uddannelse, uden for arbejdsmarkedet, anden beskæftigelse), årlig bruttoindkomst per overhoved i husstand (4-skala variabel fra mindre end 200.000 kr. til 400.000 kr. eller mere).

2.1.3 Rapportens statistiske analyser

Resultaterne præsenteres i de tre efterfølgende kapitler, og her beskriver vi, hvilke statistiske analyser vi vil foretage.

I kapitel 3 undersøger vi statusopfattelser vedrørende det at bo på landet og bo i byen. Det gør vi ved at kigge på frekvenstabeller og gennemsnit, sidstnævnte både uvægtet og vægtet for stikprøvestratificeringen. Her undersøger vi også, hvilke persongrupper, der finder det mest prestigøst henholdsvis at bo i byen og på landet. Hertil anvendes multipel ordinal logistisk regression, hvor statusvariablerne er de afhængige variabler og ovennævnte socioøkonomiske variabler er de uafhængige (forklarende) variabler.

I kapitel 4 foretages igen multiple regressionsanalyser. Vi undersøger her, om den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet, har betydning for borgernes beslutning og/eller ønske om at bo på landet eller i byen. Der er altså tale om to regressionsanalyser, hvor de to afhængige variabler henholdsvis er nuværende bopæl og foretrukken bopæl, som begge bliver målt på en 5-delt skala, der går fra land til by (1 = ude på landet, 2 = landsby, 3 = mindre by, 4 = mellemstor by, 5 = storby). Den kom-

binerede statusvariabel er inkluderet om forklarende variabel sammen med de socioøkonomiske variabler.

I kapitel 5 viser vi, hvordan respondenterne har svaret på de seks landdistriktsspørgsmål, der vedrører udviklingen i og af de danske landdistrikter. Det gør vi ved at vise frekvenstabeller, der både er vægtet og uvægtet for stikprøvestratiseringen. Kapitlet indeholder ligeledes multiple regressionsanalyser af, hvordan holdningerne til landdistriktsspørgsmålene fordeler sig på persongrupper, altså i forhold til de socioøkonomiske variabler. Til sidst undersøger vi, om holdningerne til enkelte landdistriktsspørgsmål er påvirket af den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet. Dette gøres ved at inkludere den kombinerede statusvariabel som ekstra uafhængig variabel i den multiple regressionsanalyse.

2.2 Interviewundersøgelse

Som sagt vil vi supplere de statistiske analyser med et case studie fra Lemvig Kommune. Det drejer sig om 25 interviews med unge fraflyttere, der blev foretaget november 2012 med interviewguide. Interviewene havde en varighed på 15-30 minutter og er alle transskriberede i deres fulde længde. Listerne over til- og fraflyttere blev udarbejdet af Lemvig Kommune i forbindelse med gennemførelse af en spørgeskemaundersøgelse. Telefonnumre blev fundet på krak.dk. Som et redskab til dataanalyser blev software programmet NVivo benyttet. De interviewede bestod af 20-25-årige fraflyttere, heraf mange universitetsstuderende i Århus. Gennemgående spørgsmål var, om de følte, det er forbundet med lavere status at bo på landet, og hvorvidt de overvejer at flytte tilbage til Lemvig Kommune.

3 Status ved at bo i byen og på landet

I dette kapitel undersøger vi statusopfattelser vedrørende det at bo på landet og det at bo i byen. Det gør vi ved at kigge på frekvenstabeller og gennemsnit, i Tabel 1-4. Sidst i kapitlet viser vi i Tabel 5, hvorledes statusopfattelsen er fordelt på persongrupper.

3.1 Statusforskelle mellem by og land

Tabel 1 viser, at respondenterne mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet. Således mener 54,6 %, at der er relativ lav status ved at bo i byen (kumulativ procent, score 1-5, kolonne 1), mens hele 73,4 % mener, at der er relativ lav status i at bo på landet (kumulativ procent, score 1-5, kolonne 2).

Tabel 1. Status ved at bo forskellige steder, uvægtet

	Status i at bo i byen, dvs. større byer		Status i at bo på landet		Status i at bo det sted, hvor du bor	
	<i>n</i>	Kum. pct.	<i>n</i>	Kum. pct.	<i>n</i>	Kum. pct.
1. Slet ingen status	330	17,8	287	15,4	263	13,9
2.	76	21,8	113	21,5	71	17,7
3.	96	27,0	231	33,9	104	23,2
4.	86	31,6	193	44,2	130	30,0
5.	426	54,6	543	73,4	424	52,5
6.	128	61,4	124	80,0	174	61,7
7.	205	72,5	118	86,4	216	73,1
8.	373	92,5	138	93,8	246	86,1
9.	65	96,0	28	95,3	75	90,1
10. Meget høj status	74	100,0	88	100,0	188	100,0
Total	1859		1863		1891	

Tabel 2 viser fordelingen af svar, når man tager højde for stikprøvestratificeringen. Som nævnt tidligere er disse svar approksimativt repræsentative for hele den danske befolkning. Her tegner der sig det samme billede som før, nemlig at der er mere status i at bo i byen end i at bo i landet. Forskellen i status bliver en smule større, når man anvender de vægtede svar i stedet for de uvægtede. I de vægtede svar mener 51,8 %, at der er relativt lav status ved at bo i byen (kumulativ procent, score 1-5, kolonne 1), mens 75,4 % mener, at der er relativt lav status i at bo på landet (kumulativ procent, score 1-5, kolonne 2). At forskellen er størst i de vægtede svar skyldes, at byboere er underrepræsenterede i stikprøven samt at respondenterne i en mindre grad er farvet af, hvor

de selv bor, når de skal vurdere, hvor meget status, der er i at bo i byen og på landet.²

Tabel 2. Status ved at bo forskellige steder, vægtet

	Status ved at bo i byen, dvs. større byer		Status ved at bo på landet		Status ved at bo det sted, hvor du bor	
	<i>n</i>	Kum. pct.	<i>n</i>	Kum. pct.	<i>n</i>	Kum. pct.
1. Slet ingen status	293	15,8	258	13,9	238	12,6
2.	64	19,2	100	19,3	62	15,9
3.	94	24,3	250	32,8	91	20,7
4.	80	28,6	223	44,8	132	27,7
5.	430	51,8	567	75,4	424	50,2
6.	148	59,7	125	82,1	190	60,3
7.	217	71,4	107	87,9	247	73,3
8.	378	91,8	128	94,7	253	86,7
9.	67	95,4	21	95,9	80	91,0
10. Meget høj status	86	100,0	77	100,0	171	100,0
Total	1858		1855		1888	

Note: Data er vægtet efter kommune type (yder-, land-, mellem- og bykommune).

Tabel 3 viser gennemsnittene for statusspørgsmålene, og det samme billede som før tegner sig. Gennemsnitsscoren for status i at bo i byen er 5,25, mens den er 4,56 for status i at bo på landet. Det er vigtigt at konstatere, at de to gennemsnit er statistisk signifikant forskellige fra hinanden, på et 5 % signifikansniveau. Dette fremgår af de to konfidensintervaller, idet de ikke overlapper hinanden.

Tabel 3. Status ved at bo forskellige steder, uvægtet

	<i>n</i>	Gennemsnit	95 % konfidensinterval
Status ved at bo i byen, dvs. større byer	1859	5,25	[5,13-5,37]
Status ved at bo på landet	1863	4,56	[4,45-4,67]
Status ved at bo det sted, hvor du bor	1891	5,52	[5,40-5,64]

Tabel 4 viser gennemsnittene for de vægtede svar. Igen bliver forskellen mellem by og land forstærket ved brug af de vægtede svar. Nu er gennemsnitsscoren 5,42 for status i at bo i byen og 4,53 for status i at bo på landet. Gennemsnittene er derfor naturligvis stadigvæk statistisk signifikant forskellige fra hinanden.

² At forskellen ikke er større indikerer, at den faktiske, uvægtede stikprøve faktisk er ret repræsentativ for den danske befolkning.

Tabel 4. Status ved at bo forskellige steder, vægtet

	<i>n</i>	Gennemsnit	95 % Konfidensinterval
Status ved at bo i byen, dvs. større byer	1858	5,42	[5,30-5,54]
Status ved at bo på landet	1855	4,53	[4,43-4,64]
Status ved at bo det sted, hvor du bor	1888	5,62	[5,50-5,73]

Note: Data er vægtet efter kommunetype (yder-, land-, mellem- og bykommune).

3.2 Statusopfattelser på persongrupper og nuværende bopæl

Tabel 5 viser, hvordan statusopfattelser fordeler sig på køn, alder, partnerstatus, børn, uddannelse, beskæftigelse og indkomst. Blandt de uafhængige variabler i den ordinale logit regression er respondentens nuværende bopæl også inkluderet. Denne variabel er inkluderet, fordi man kunne have en formodning om, at bopælen spiller ind på, hvordan man besvarer de forskellige statusspørgsmål. Nuværende bopæl bliver målt på en 5-delt skala, der går fra ude på landet til storby.

Det er især kvinder, selvstændige samt byboere, som synes, der er høj status i at bo i byen. Derimod synes ældre, at der er lav status i at bo i byen (Tabel 5, kolonne 1). For de nævnte persongrupper er der tale om statistisk signifikante resultater. Byboere og folk med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse mener derimod ikke, at der er særlig stor status i at bo på landet (Tabel 5, kolonne 2).

Det er derudover værd at lægge mærke til kolonne 3 i Tabel 5. Her undersøges hvordan de forklarende variabler relaterer sig til respondentens opfattelse af, hvor megen status, der er i at bo det sted, hvor respondenterne selv bor. Det at storby og mellemstor by slår statistisk signifikant igennem understreger, at respondenterne som sådan, samlet set, har den opfattelse, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet, uafhængig af hvor de selv bor. Dette resultat bekræfter således de rå, ujusterede tal, der blev rapporteret i Tabel 1-4.

Tabel 5. Status ved at bo forskellige steder. Ordinal logit regression

	Status ved at bo i byen, dvs. større byer	Status ved at bo på landet	Status ved at bo det sted, hvor du bor
Køn			
Mand (R)			
Kvinde	0,354***	-0,030	0,067
Alder			
18-29 (R)			
30-39	-0,060	0,116	0,333
40-49	-0,367	0,154	0,162
50-59	-0,490**	0,073	0,195
60-69	-0,349	0,107	0,508**
70+	-0,638**	0,189	0,542*
Partnerstatus			
Bor alene (R)			
Bor sammen med partner	0,063	-0,065	0,003
Børn			
Ingen børn (R)			
1 eller flere børn	0,036	-0,003	-0,046
Uddannelse			
Grundskole (R)			
Gymnasial uddannelse	-0,113	-0,271	-0,379
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,094	-0,370**	-0,359**
Kort vid. uddannelse	-0,134	-0,432**	-0,323
Mellemlang vid. uddannelse	0,102	-0,405**	-0,431**
Lang vid. uddannelse	0,125	-0,717***	-0,509**
Job status			
Lønmodtager (R)			
Selvstændig	0,377*	0,124	0,261
Arbejdsledig	0,111	-0,340	-0,045
Under uddannelse	0,240	-0,208	0,137
Udenfor arbejdsmarked	0,009	0,150	0,022
Anden beskæftigelse	-0,716	-0,171	-0,880**
Indkomst			
Under 200.000 kr. (R)			
200.000 – 299.999 kr.	0,171	-0,136	-0,074
300.000 – 399.999 kr.	0,131	-0,010	0,003
400.000 kr. +	0,087	0,006	0,113
Nuværende bopæl			
Ude på landet (R)			
Landsby	0,113	-0,204	-0,053
Mindre by	0,202	-0,467***	0,018
Mellemstor by	0,391**	-0,407**	0,293*
Storby	0,436**	-0,410**	0,510***
Model			
Pseudo R^2	0,010	0,007	0,008
N	1468	1469	1495

Note. R = referencekategori. Status er blevet målt på en skala fra 1 (slet ingen status) til 10 (meget høj status). * $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

3.3 Delkonklusion

DLBB-undersøgelsen viser, at folk mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet. Dette resultat er ikke overraskende, når man tænker på den megen negative omtale af landdistrikterne, der har været ført af de danske medier op til og i løbet af 2011, hvor undersøgelsen blev gennemført.

Derudover viste kapitlet, at det primært er kvinder, unge, selvstændige samt folk med en erhvervsfaglig og videregående uddannelse, der mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet. Ud fra et udviklingsperspektiv er det ikke specielt gode nyheder for danske landdistrikter, at unge, selvstændige og folk med en erhvervsfaglig og videregående uddannelse ikke mener, at der er megen status i at bo på landet i forhold til i at bo i byen. Det er dog kun et problem, hvis folk lader sig påvirke af disse statusopfattelser, når man vælger, hvor man vil bo. Om man gør det, ser vi nærmere på i næste kapitel.

4 Relation mellem image/status og bosætning

Vi fandt i Kapitel 3, at danskerne anno 2011 anså det for mere statusgivende at bo i byen end at bo på landet. I dette kapitel undersøger vi, om den enkeltes opfattelse af hvor megen status der er i at bo i byen i forhold til på landet har betydning for borgernes beslutning og/eller ønske om at bo i byen eller på landet. Det er trods alt tænkeligt, at hvis man eksempelvis mener, at det er forbundet med lav status at bo på landet, at man i så fald i højere grad ville vælge at bo i byen, for dermed at øge sin egen individuelle status.

4.1 Har områdestatus en indflydelse på bosætningen?

For at undersøge dette er der foretaget to regressionsanalyser, hvor de to afhængige variabler henholdsvis er nuværende bopæl og foretrukken bopæl, som begge bliver målt på en 5-delt skala, der går fra land til by. Blandt de forklarende variabler har vi de sædvanlige socioøkonomiske variabler (køn, alder, partnerstatus, børn, uddannelse, jobstatus og indkomst) samt den kombinerede statusvariabel, der måler hvor meget status, man mener, der er i at bo i byen i forhold til hvor megen status, man mener, der er i at bo på landet.

Resultaterne er præsenteret i Tabel 6. Det viser sig, at kvinder i højere grad end mænd både bor og ønsker at bo i byerne. Personer, der bor sammen med en partner, både bor og ønsker i højere grad at bo på landet end enlige. Det er ligeledes sådan, at hvis man har hjemmeboende børn, er man mere tilbøjelig til at bo på landet.

Det virker umiddelbart overraskende, at alder ikke spiller en rolle på nuværende og foretrukken bopæl. Men det skyldes formentligt, at alderseffekten er indlejret i nogle af de øvrige variabler i modellen. For eksempel har folk under uddannelse og folk med en gymnasial uddannelse en klar præference for at bo i byen. Ikke overraskende har personer med en lang videregående uddannelse en klar præference for det urbane liv.

Men det, der er mest vigtigt at konstatere i Tabel 6, er de højsignifikante positive koefficienter for den kombinerede statusvariabel. Disse koefficienter betyder, at jo mere status, man mener, der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet, desto mere urbaniseret er det område, man har bosat sig i, og desto mere urbaniseret er det område, man foretrækker at bo i, hvis man kunne vælge frit. Begge koefficienter er blandt de mest statistisk signifikante i de to modeller. Hvad angår nuværende bopæl, er den kombinerede statusvariabel den næstmest signifikante variabel, og hvad angår foretrukken bopæl, er den kombinerede statusvariabel den mest signifikante (størst z-værdi).

Tabel 6. Relation ml. status ved at bo i by vs. land og bopæl. Ordinal regression

	Nuværende bopæl på 5-skala fra land til by		Foretrukken bopæl på 5-skala fra land til by	
	Koefficient	z	Koefficient	z
Køn				
Mand (R)				
Kvinde	0,216**	2,19	0,227**	2,28
Alder				
18-29 (R)				
30-39	-0,528	-0,22	-0,290	-1,09
40-49	-0,012	-0,05	-0,022	-0,09
50-59	-0,123	-0,49	-0,204	-0,80
60-69	-0,281	-1,02	-0,319	-1,13
70+	-0,163	-0,53	-0,162	-0,51
Partnerstatus				
Bor alene (R)				
Bor sammen m. partner	-0,361***	-3,08	-0,336***	-2,88
Børn				
Ingen børn (R)				
1 eller flere børn	-0,340**	-2,41	-0,155	-1,09
Uddannelse				
Grundskole (R)				
Gymnasial uddannelse	0,966***	3,19	0,715**	2,31
Erh. faglig uddannelse	0,099	0,60	0,113	0,68
Kort vid. uddannelse	0,252	1,26	0,320	1,61
M. lang vid. uddannelse	0,463***	2,66	0,400**	2,28
Lang vid. uddannelse	1,040***	5,06	1,162***	5,53
Job status				
Lønmodtager (R)				
Selvstændig	-0,511**	-2,46	-0,596***	-2,82
Arbejdsledig	-0,295	-0,97	0,162	0,52
Under uddannelse	0,738**	2,20	0,515	1,51
Udenfor arbejdsmarked	-0,123	-0,69	-0,088	-0,49
Anden beskæftigelse	-0,053	-0,12	-0,274	-0,60
Indkomst				
Under 200.000 kr. (R)				
200.000 – 299.999 kr.	-0,532***	-3,40	-0,368**	-2,37
300.000 – 399.999 kr.	-0,384**	-2,29	-0,154	-0,92
400.000 kr. +	-0,248	-1,54	0,116	0,72
Status				
Status by/land	0,012***	4,54	0,023***	8,33
Model				
Pseudo R^2	0,034		0,045	
n	1450		1437	

Note. R = referencekategori. Afhængige bopælsvariabler er kodet på flg. måde: 1 = ude på landet, 2 = landsby, 3 = mindre by, 4 = mellemstor by, 5 = storby. Statusvariablen måles på en skala fra 0 (slet ingen status ved at bo i byen, men meget høj status ved at bo på landet) til 100 (slet ingen status ved at bo på landet, men meget høj status ved at bo i byen). * $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

Det at statusvariablen er dobbelt så statistisk signifikant for foretrukken bopæl som for nuværende bopæl er samtidig en indikation af, at den kausale (årsagsbestemte) retning primært går fra status til bopæl og ikke den omvendte vej. Det er naturligvis ikke status alene, der afgør, hvor man bosætter sig, idet man er underlagt nogle restriktioner, når man vælger bopæl. Sådanne restriktioner kunne være uddannelses- og jobmæssige forhold, og så selvfølgelig, hvilke præferencer ens eventuelle partner har. Når vi bortsorterer disse restriktioner – ved at undersøge foretrukken bopæl – finder vi en endnu højere indvirkning af statusovervejelser, end hvis undersøgelsen inddrager nuværende bopæl. Og det er dette forhold, der indikerer, at der er en kausal retning fra status til valg af bopæl på et land-by kontinuum.

4.1 Opsummering

Resultaterne i dette kapitel viser på overbevisende måde, at folk tenderer mod at bo det sted, der giver dem den højeste status. Vi fandt, at statusovervejelser spiller en temmelig stor rolle for bosætningsvalget og bosætningspræferencerne. Der er således en klar sammenhæng mellem på den ene side den enkeltes opfattelse af, hvor megen status der er i at bo i byen/på landet, og på den anden side den enkeltes valg om at bosætte sig i byen eller på landet.

Det er altså ikke godt for et område at få et dårligt omdømme, eftersom det vil få konsekvenser i forhold til bosætningen i området. Områdeimage og statusforhold skal derfor tages alvorligt af politikere, der ønsker at fremme udviklingen i danske landdistrikter. Og som den ansvarlige minister for Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Carsten Hansen, allerede gør det, bør sådanne politikere gøre deres til at nedmane enhver form for overdreven negativ omtale af landdistrikterne i pressen. Resultaterne indikerer nemlig, at en sådan overdreven negativ omtale kan få endnu flere til at flytte fra landdistrikterne.

5 Seks centrale landdistriktsspørgsmål

I dette kapitel vil vi se på, hvordan befolkningen forholder sig til seks centrale spørgsmål, der har betydning for landdistrikterne og deres udvikling. De rå svar er vist i Tabel 7. Dette er de uvægtede svar fra DLBB 2011. Tabel 8 viser svarene, når de er vægtet i forhold til stikprøvestratificeringen. Tabel 9 viser, hvordan svarene fordeles efter socioøkonomisk baggrund og nuværende bopæl. Endelig undersøges i Tabel 10, om respondentens statusopfattelser vedrørende at bo i byen/på landet har en indvirkning på, hvordan de forholder sig til de seks landdistriktsspørgsmål.

5.1 Hvordan svares der?

Det fremgår af Tabel 7 og Tabel 8, hvordan respondenterne har svaret.

I de uvægtede tal er der 44 %, der erklærer sig helt enige i, at *flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden*. Når man justerer for underrepræsentationen af byboere i stikprøven, bliver denne procentandel 38 %, se Tabel 8.

I de uvægtede tal, såvel som i de vægtede tal, er der 46 %, der erklærer sig helt enige i, at *det er forkert at lukke små skoler på landet*. Derudover er der 39 % i de uvægtede tal, der erklærer sig helt enige i, at *danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige* – mens andelen er 34 % i de vægtede tal.

Der er desuden en ganske stor andel, der er helt enige i, at *politikere og bureaukrater i København kun forstår lidt af det, som sker i de danske udkantsområder*. Denne andel er 50 % i de uvægtede tal og 46 % i de vægtede tal. En del respondenter i DLBB 2011 mener altså, at landspolitikere ikke har et særlig stort indblik i landdistrikternes vilkår. Dette falder i tråd med, at en ret stor andel erklærer sig helt enige i, at *alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden*. Denne andel er henholdsvis på 53 % og 48 % i de uvægtede og vægtede svar.

Sluttelig er omkring en tredjedel af respondenterne helt enige i, at *de danske medier generelt er for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne*. Denne andel er henholdsvis på 33 % og 31 % i de uvægtede og vægtede svar.

Svarene i DLBB 2011 tyder altså umiddelbart på, at der er en ganske stor andel af befolkningen, der både ønsker en fastholdelse af serviceniveauet i på landet og en indsats for at udvikle landdistrikterne. Ligeledes er der tilsyneladende en del, der mener, at landspolitikere ikke ved og gør nok for landdistrikterne, samt at pressen er for negativ i dens mediedækning af landdistrikterne. Imidlertid er der grund til at tage forbehold i forhold til respondenternes besvarelser. For det første kan man indvende, at der er tale om ledende spørgsmål, som

kunne have bidraget til, at respondenterne i højere grad erklærer sig enige i udsagnene, end de ellers ville have gjort. For det andet er det ret uforpligtende at erklære sig enig i, at f.eks. landdistrikterne skal have øget økonomisk støtte, når man i den forbindelse ikke skal tage stilling til, hvor pengene skal tages fra. Respondenterne er ikke blevet bedt om at opveje fordele og ulemper ved et givet initiativ. For det tredje kunne man formode, at mange respondenter svarer på et forholdsvist uinformeret grundlag, f.eks. på spørgsmålet om, hvorvidt flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden.

Tabel 7. Befolkningens holdning til landdistriktsspørgsmål, uvægtet, pct.

	<i>n</i>	Hvor enig eller uenig er du i det? Pct.				
		Helt uenig	Delvis uenig	Delvis enig	Helt enig	Total
Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden.	1789	10	14	32	44	100
Det er forkert at lukke små skoler på landet.	1912	11	16	27	46	100
Danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige.	1869	6	13	42	39	100
Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder.	1904	4	13	33	50	100
Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden.	1915	5	11	31	53	100
De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne.	1838	6	21	40	33	100

Tabel 8. Befolkningens holdning til landdistriktsspørgsmål, vægtet, pct.

	<i>n</i>	Hvor enig eller uenig er du i det? Pct.				
		Helt uenig	Delvis uenig	Delvis enig	Helt enig	Total
Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden.	1777	13	16	33	38	100
Det er forkert at lukke små skoler på landet.	1906	11	16	27	46	100
Danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige.	1865	8	14	44	34	100
Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder.	1184	5	14	35	46	100
Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden.	1900	6	13	33	48	100
De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne.	1824	6	22	41	31	100

Note: Data er vægtet efter kommunetype (yder-, land-, mellem- og bykommune).

5.2 Holdninger fordelt på persongrupper og bopæl

Forrige afsnit viste, at en ganske stor andel af befolkningen generelt mener, at der bør gøres en indsats for at styrke landdistrikterne. Op imod 50 % af respondenterne havde således en entydig positiv indstilling over for landdistrikterne.

I Tabel 9 er der udført multiple regressionsanalyser af, hvordan holdningerne fordeler sig på persongrupper samt nuværende bopæl.

Det fremgår af Tabel 9, at det primært er højtuddannede personer, der er mindst positive over for landdistrikterne. Således er koefficienten for personer med en lang videregående uddannelse statistisk signifikant med et negativt fortegn for alle seks landdistriktsspørgsmål. Derudover er personer, der bor i storbyer mindst enige i fire ud af de seks landdistriktsspørgsmål. Folk med en lang videregående uddannelse og personer bosiddende i storbyer lader dermed i mindre grad til at mene, at der bør gøres en indsats for landdistrikterne. Dette fremgår også af resultaterne, man får, når man laver en multipel logistisk regression, hvor holdningerne er kodet ind i en 2-delt variabel, bestående af enten ”helt eller delvis enig” og ”helt eller delvis uenig”, se Bilagstabel 2.

Holdningerne lader ikke til at være særligt alders- og kønsbestemte, selvom kvinder dog i højere grad en mænd mener, at det er forkert at lukke små skoler

på landet, se Tabel 9. Jobstatus og indkomst spiller heller ikke den store rolle, hvis man ser bort fra enkelte tilfælde, f.eks. at personer med en høj indkomst i højere grad ikke mener, at danske landdistriktsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige.

Tabel 9. Befolkningens holdning til landdistriktsspørgsmål. Ordinal logit regression

	Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden	Det er forkert at lukke små skoler på landet	Danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige	Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder	Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden	De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne
Køn						
Mand (R)						
Kvinde	-0,136	0,282***	0,030	0,153	0,105	0,091
Alder						
18-29 (R)						
30-39	-0,379	-0,119	0,172	-0,371	-0,396	0,0005
40-49	-0,091	-0,317	0,164	-0,434	-0,679**	-0,039
50-59	0,115	-0,397	0,362	0,057	-0,144	0,413
60-69	0,265	-0,219	0,167	0,024	-0,101	0,170
70+	0,281	-0,242	0,039	-0,019	-0,470	0,080
Partnerstatus						
Bor alene (R)						
Bor sammen med partner	0,166	-0,480***	-0,004	0,127	-0,031	0,119
Børn						
Ingen børn (R)						
1 eller flere børn	0,036	0,205	-0,245*	0,072	0,127	-0,030
Uddannelse						
Grundskole (R)						
Gymnasial uddannelse	-0,105	-0,250	-0,598*	0,090	-0,596*	-0,798***
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,045	-0,291	0,149	-0,068	-0,343*	-0,140
Kort vid. uddannelse	-0,121	-0,500**	0,120	-0,218	-0,581**	-0,039
Mellemlang vid. uddannelse	-0,162	-0,577***	-0,087	-0,455**	-0,823***	-0,241
Lang vid. uddannelse	-0,552**	-0,785***	-0,521**	-0,997***	-1,439***	-0,638***

Note: R = referencekategori. Den afhængige variabel er kategorisk med kodningen: 1 = helt uenig; 2 = delvis uenig; 3 = delvis enig; 4 = helt enig.

* $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

Tabel 9 (fortsat). Befolkningens holdning til landdistriktsspørgsmål. Ordinal logit regression

	Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden	Det er forkert at lukke små skoler på landet	Danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige	Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder	Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden	De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne
Job status						
Lønmodtager (R)						
Selvstændig	-0,203	-0,066	-0,272	-0,076	-0,549***	0,035
Arbejdsledig	0,204	0,199	-0,137	-0,334	-0,600*	0,380
Under uddannelse	-0,078	-0,069	0,345	-0,059	-0,366	0,111
Udenfor arbejdsmarked	0,031	-0,211	-0,083	0,082	-0,066	0,270
Anden beskæftigelse	0,519	0,692	0,684	0,905*	0,120	0,317
Indkomst						
Under 200.000 kr. (R)						
200.000 – 299.999 kr.	0,005	-0,165	-0,057	-0,132	-0,015	-0,082
300.000 – 399.999 kr.	-0,060	-0,300*	-0,397**	-0,203	-0,377**	0,110
400.000 kr. +	-0,260	-0,264	-0,342**	-0,180	-0,269	0,011
Nuværende bopæl						
Ude på landet (R)						
Landsby	0,097	0,279	0,152	0,094	0,095	-0,092
Mindre by	-0,112	-0,293	-0,169	-0,120	-0,113	-0,104
Mellemstor by	-0,328*	-0,229	-0,302*	-0,370**	-0,353**	-0,382**
Storby	-1,031***	-0,314	-0,630***	-0,762***	-1,055***	0,065
Model						
Pseudo R ²	0,036	0,024	0,024	0,038	0,058	0,016
N	1425	1510	1487	1501	1515	1456

Note: R = referencekategori. Den afhængige variabel er kategorisk med kodningen: 1 = helt uenig; 2 = delvis uenig, 3 = delvis enig, 4 = helt enig.

* $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

5.3 Er holdninger relateret til statusopfattelser?

Som det sidste i dette kapitel undersøger vi, om holdningen til de seks landdistriktsspørgsmål er påvirket af den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er i at bo i byen og i at bo på landet. Dette gøres ved at gennemføre tre yderligere multiple regressionsanalyser, hvor der i hver enkelt tilfælde er inkluderet en ny statusvariabel som ekstra uafhængig variabel, henholdsvis status ved at bo i byen, status ved at bo på landet samt den kombinerede statusvariabel. Regressionsanalyserne inkluderer derudover de samme forklarende variable som dem, der er i Tabel 9. For overskuelighedens skyld er resultaterne for disse ikke vist i Tabel 10.

Tabel 10 viser således, hvilke koefficienter, de tre statusvariable får, når man inkluderer dem i analyserne for hvert af de seks landdistriktsspørgsmål. Det ses, at folks statusopfattelser ikke i særlig stor grad påvirker deres holdninger til landdistriktsspørgsmålene. Vi finder således kun en statistisk signifikant indvirkning for to af landdistriktsspørgsmålene.

For det første er det sådan, at jo højere status man mener der er i at bo på landet, desto mere synes man, at det er *forkert at lukke små skoler på landet* (se kolonne 2, række 2). I overensstemmelse hermed, er det sådan, at jo mere status, man mener der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet, desto mindre synes man, at det er forkert at lukke små skoler på landet.

For det andet viser det sig, at jo højere status, man mener der er i at bo på landet, desto mere synes man, at de *danske medier generelt er for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne* (kolonne 6, række 2). Imidlertid gælder det også, at jo mere status man mener der er i at bo i byen, desto mere synes man, at *pressedækningen er for negativ* (kolonne 6, række 1). Der er derfor ingen konsekvent sammenhæng med hensyn til dette spørgsmål. Dette giver sig udslag i, at den kombinerede statusvariabel ikke er statistisk signifikant. Som forklaret ovenfor, er det den kombinerede statusvariabel, der er den mest korrekte at bruge.

Konklusionen er derfor, at den enkeltes opfattelse af hvor megen status, der er i at bo i byen og i at bo på landet ikke i særlig høj grad påvirker den enkeltes holdning til de seks landdistriktsspørgsmål. Det er kun i forhold til lukningen af skoler på landet, at sådanne statusopfattelser spiller en rolle. Hvis man mener, at der er lavstatus forbundet med at bo på landet i forhold til at bo i byen, er man således mere tilbøjelig til at mene, at det er i orden at lukke små skoler på landet.

Tabel 10. Relation mellem holdning til landdistriktsspørgsmål og opfattelsen af image ved at bo i byen og på landet. Ordinal regression

	Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden	Det er forkert at lukke små skoler på landet	Danske udkantsområder bør have mere offentlig støtte fra det offentlige	Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder	Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden	De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne
Regression 1: Status ved at bo i byen	0,002	-0,001	0,001	0,001	0,002	0,005***
Regression 2: Status ved at bo på landet	-0,00001	0,005***	0,002	-0,003	-0,003	0,005***
Regression 3 Status ved at bo i by vs. på land	0,003	-0,006**	-0,001	0,004	0,004	0,002

Note: Den afhængige variabel er kategorisk med kodningen: 1 = helt uenig; 2 = delvis uenig, 3 = delvis enig, 4 = helt enig. De to første statusvariabler var oprindeligt på en 10-skala og den kombinerede statusvariabel var oprindeligt på en 19-skala. For at opnå sammenlignelighed måles de tre statusvariabler i denne tabel på en skala fra 0 til 100. Der er tale om multiple regressioner og i hver regression er følgende variabler inkluderet (de samme som i Tabel 5 og Tabel 9): Køn, alder, partnerstatus, børn, uddannelse, job status, indkomst og nuværende bopæl. * $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

5.4 Opsummering

Ved brug af data fra DLBB 2011 undersøgte vi i dette kapitel, hvordan danskerne forholder sig til seks centrale landdistriktsspørgsmål. Resultaterne peger på, at en ganske stor andel af befolkningen ønsker at bevare de små skoler på landet, samt at der foretages en indsats for at udvikle de danske landdistrikter. 44 % af respondenterne erklærede sig helt enige i, at flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden, og 38 % af respondenterne erklærede sig helt enige i, at danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige. Lignende positive holdninger hos byboere og især landboere fandt vi i øvrigt i tidligere internationale undersøgelser, se litteraturgennemgangen. Derudover er holdningen blandt en ganske stor andel af befolkningen, at landspolitikkerne ikke ved og ikke gør nok for landdistrikterne, og at pressen er for negativ over for landdistrikterne.

Der var med andre ord en ganske stor andel, der havde en positiv indstilling over for landdistrikterne. Dog viste primært højtuddannede personer og personer bosiddende i storbyer sig at være mindre positive. Disse grupper skilte sig statistisk signifikant ud fra de øvrige persongrupper ved at indtage en mere kritisk holdning.

Til sidst fandt vi, at den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er i at bo i byen og i at bo på landet, ikke i særlig høj grad præger den enkeltes holdning til de seks landdistriktsspørgsmål. Det er kun i forhold til lukningen af skoler, at statusopfattelsen spiller en rolle. Jo mere status man mener, der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet, desto mindre mener man således, at det er forkert at lukke små skoler på landet.

Som nævnt skal resultaterne tages med et vist forbehold. Man kunne f.eks. indvende, at der er tale om ledende spørgsmål, som får respondenterne til i højere grad at erklære sig enige i udsagnene, end de ellers ville have gjort. Derudover er det ret uforpligtende at erklære sig enig i, at f.eks. landdistrikterne skal have øget økonomisk støtte, når man i den forbindelse ikke skal tage stilling, hvor pengene skal tages fra. Respondenterne er desuden ikke blevet bedt om at opveje fordele og ulemper ved et givet initiativ. Endelig kunne man formode, at mange respondenter svarer på et forholdsvist uinformeret grundlag. Det kunne f.eks. let være tilfældet i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden.

6 Case: Hvorfor flytter unge fra Lemvig Kommune, og har de tænkt sig at flytte tilbage?³

Indtil videre har vi rent statistisk dokumenteret, at landdistriktsområder opfattes som havende lavere status end byområder, samt at et områdes omdømme reelt har betydning for valg af bopæl. Til trods for dette viste holdnings-spørgsmålene, at danskerne (stadig) er velvilligt stemte over for landdistrikterne og det liv, der foregår der. Den samlede konklusion må således være, at langt de fleste danskere – landbo som bybo – ønsker udvikling fremfor afvikling.

Dette kunne tyde på et ambivalent forhold: på den ene side bliver det at bo i landområderne forbundet med lavere status, især af den mere veluddannede bybefolkning; på den anden side tyder den store velvilje på, at de fleste danskere har et positivt billede af livet på landet, og er man bybo, vil man måske gerne have muligheden for at kunne realisere 'det gode liv på landet' på et eller andet tidspunkt i sit liv.

For yderligere at belyse sammenhængen mellem områdestatus og bosætning, vil vi i det følgende belyse en konkret case, Lemvig Kommune, der i dag betegnes som en af 16 yderkommuner.⁴ Som nævnt viser en ny undersøgelse af andelen af tilbageflyttere til de 98 kommuner blandt en 1979-årgang, at Lemvig er placeret som nummer syv på listen af kommuner med den laveste andel af tilbageflyttere. Kun knap 1 ud af 10 fraflyttere fra denne årgang var kommet tilbage (Kudahl, 2014).

I Lemvig Kommune foretog en af forfatterne i december 2011 telefoninterviews med 25 unge fraflyttere, heraf 19 der er født og opvokset i kommunen. 12 af dem er i gang med uddannelser, heraf 9 med længerevarende uddannelser, primært i Århus. Svar fra disse interviews bruges i det følgende til at besvare fire centrale spørgsmål, der yderligere kan belyse resultaterne fra spørgekemaundersøgelsen:

- 1) *Hvilke holdninger har disse 25 unge til livet på landet?* De konkrete spørgsmål lød: "Hvad synes du, der var godt ved at bo i Lemvig Kommune?" og "Hvad synes du, der var skidt ved at bo i Lemvig Kommune?"
- 2) *Hvorfor har de unge valgt at flytte væk fra kommunen?* Det konkrete spørgsmål lød: "Hvorfor valgte du at flytte fra Lemvig Kommune?"

³ Dette kapitel bygger på Svendsen (2012).

⁴ Bemærk dog, at Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikterne (2013: 9) i sin Regional- og Landdistriktpolitiske Redegørelse fra 2013 anbefaler en ny model, der fastlægger følgende fire områdetyper på sogneniveau: 1) Byområder i eller tæt på de største byer, 2) Byområder længere væk fra de største byer, 3) Landdistrikter tæt på de største byer, 4) Landdistrikter længere væk fra de største byer.

- 3) *Mener de unge, at de har boet i Udkantsdanmark?* Det konkrete spørgsmål lød: ”Nu er der nogen, der engang imellem taler om ’Udkantsdanmark’. Mener du selv, at *du* har boet i Udkantsdanmark?”
- 4) *Vil områdestatus indvirke på de unges fremtidige bosætning?* De konkrete spørgsmål lød: ”Kunne du tænke dig på et tidspunkt at flytte tilbage til Lemvig Kommune?”, efterfulgt af ”Hvorfor/hvorfor ikke?”

6.1 Hvilke holdninger har de unge fraflyttere til livet på landet?

En kategorisering og efterfølgende optælling af fraflytternes ord viser, at de har et overvejende positivt billede af livet i Lemvig Kommune. Således kunne 64 % af emneordene betegnes som overvejende positive. De hyppigst nævnte, positive ting var i nævnte rækkefølge: kæreste og venner; familie, hjem og barndom; naturen; fred og ro; lokalsamfund og naboer; den vestjyske mentalitet. De hyppigst nævnte ting, der udgjorde de 36 % af svarene, der kunne rubriceres under overvejende negative emneord, var i nævnte rækkefølge: generelt negative udtalelser om landlivet; erhvervslivet i kommunen, herunder jobmuligheder; den offentlige transport; sundhedsvæsenet.

Mange fremhævede, at man kender hinanden og kommer hinanden ved i landsbyerne, hvilket er med til at give en tryk barndom. En typisk udtalelse kommer fra en 23-årig universitetsstuderende i Ålborg, der er født og opvokset i Nr. Nisum:

Det er en tryk lille landsby [Nr. Nisum]. I starten [som børn], jamen, der skete jo ikke helt så meget, men alle vi syntes, det var fint [...] Jeg synes, jeg har haft et rigtig godt socialt liv, da jeg var ung - tæt og overskueligt som barn.

Landsbyer som Harboøre, Thyborøn og Bøvling blev fremhævet som særligt tætte lokalsamfund. En Thyborøn-pige, der studerer til sygeplejerske i Århus, bruger i denne sammenhæng ordet *omsorg* – ”omsorg for hinanden på en anden måde, end man har i en storby”. En maskiningeniørstuderende i Århus, født og opvokset i Bøvlingbjerg, udtrykte det således:

Fællesskab. Det er bare sådan, at alle kender alle i Bøvling. Det er der både fordele og ulemper ved. Bare det, at alle kender alle, giver en masse gode kontakter. Og folk passer på hinanden.

De fleste unge fraflyttere har en stærk hjemstavnsfølelse, omend der tydeligvis ’sker for lidt’ i kommunen/lokalsamfundet, specielt når man ikke længere er teenager. Af andre mindre gode ting blev nævnt offentlige serviceydelser, ikke mindst hospitalsnedlæggelserne i Lemvig og Holstebro, samt nedlæggelser af skoler. En 25-årig maskiningeniørstuderende fra Bøvlingbjerg fortalte:

Der er ikke så mange muligheder, altså uddannelsesaktiviteter...
Interviewer: *Heller ikke for unge?*

Specielt ikke for unge. Hvis man sku' flytte hjem igen, altså hvis man har børn, så har de lukket skoler. Det er slet ikke attraktivt for dem selv [kommunen] at lukke så mange skoler. De skyder sig selv i foden. Jeg kommer aldrig tilbage igen.

Mindre gode ting var sladder, mobning, forskelsbehandling og at blive ”dømt pga. rygter”, som en pige udtalte. Også druk og kriminalitet blev nævnt – ofte noget, man finder blandt en lokal ungdom, der går og keder sig. En fortalte således, at det er ”lidt af et problem, at unge i Lemvig har sådan en tendens til, at enten flytter man derfra, eller hvis man bli'r, så kommer man sådan ind i et træls miljø, lidt med stoffer og slås, når man er i byen”. Hun tilføjede, at flere af hendes medstuderende i Herning har ”fordomme over for unge i Lemvig – at der er problemer med stoffer og slåskampe”.

En fraflytter, som er født og opvokset i Køge, fortalte, at han i løbet af de 6 måneder, han boede i Lemvig Kommune, var med i et drukfællesskab:

Lemvig er en drukby. Der er alt for meget druk. Jeg har selv været i det.

Interviewer: *Hvorfor er det en drukby?*

Fordi der ikke er så meget arbejde.

Interviewer: *Var det så andre unge, du drak med?*

Det var ligeså meget ældre – fiskere, sømænd, Harboøre-folk.

De sidste to citater peger på, at områdets image har en betydning for bosættningen. Negative ting som sammenspisthed, forskelsbehandling på kommunen og nogle unges kriminalitet, kedsomhed og druk rygtes hurtigt og fremmer ikke ligefrem lysten til at blive boende – eller vende hjem – hos de unge, der klarer sig godt.

6.2 Hvorfor har de valgt at flytte væk fra kommunen?

Sammentæller man alle svar, blev uddannelse nævnt oftest (15 gange), efterfulgt af venner eller kæreste (9), manglende muligheder (7), for at komme væk hjemmefra (5), bryder sig ikke om kommunen (3), pga. job (2) og øvrige svar (6). Gennemgående svar var, at der ikke var muligheder nok, og at der ikke skete nok for unge mennesker. Nogle savnede i det hele taget forandringer og nye muligheder. F.eks. udtalte en Århus-studerende, der er født og opvokset i Nr. Nissum:

[Jeg ville] gerne bo i en større by, med lidt flere muligheder. Jeg var en lille smule træt af, at der ikke var nær så mange muligheder – både shopping og muligheder for at møde nye folk.

Et tema, der også kom frem, var problemer med kommunen. Et godt eksempel er en 22-årig handelsskolestuderende, der nu bor i Ålborg, der udtalte, at hun ikke bryder sig om kommunen. Hun begrundede det med, at hun var blevet

mobbet i folkeskolen, og at hun senere hen var blevet uretfærdigt behandlet af de kommunale sagsbehandlere.

6.3 Mener de, at de har boet i Udkantsdanmark?

Det noget provokatoriske spørgsmål om Lemvig Kommune som Udkantsdanmark havde til hensigt at kaste lys på, hvorvidt der findes en barriere for bosætning i selve det, at det *italesættes* og eventuelt også *opleves* som 'lavstatus' at bo i kommunen. Alternativt kunne man forestille sig, at interviewpersonerne ikke ville acceptere dette udtryk og de negative associationer, det ofte forbindes hermed, og at den negative landdistriktsdiskurs således ikke virker som en bosætningsbarriere.

Det viste sig, at de unge fraflyttere blev ret følelsesmæssigt påvirkede af ordet 'Udkantsdanmark'. På den ene side har langt de fleste en meget stærk hjemstavnsfølelse, ikke mindst de 19 der er født og opvokset i kommunen. På den anden side var et gennemgående svar som sagt, at der var 'for få muligheder' i kommunen. Direkte adspurgt om de mener, de har boet i Udkantsdanmark, svarede 22 ja og 3 nej.

I relation til områdestatus kan interviewpersonerne opdeles i to typer: de, der ikke forbinder det med lavstatus at bo der men udelukkende betegner Udkantsdanmark som udkant i rent fysisk forstand eller som et sted, hvor ting nedlægges og afvikles; samt de, der mener, det tillige er forbundet med lavstatus at bo et sted som Lemvig Kommune.

6.3.1 Udkantsdanmark som *Afsidesdanmark* og *Afviklingsdanmark*

Alle var enige i, at Lemvig Kommune er en udkant i rent fysisk-geografisk forstand – et sted hvor der er langt til alting. Et typisk svar kom fra en 22-årig lærerstuderende, der udtalte, at det var en udkant forstået på den måde, at "der er lidt længere væk til alting". De unge var i det hele taget optaget af de store afstande, herunder afstanden til uddannelsessteder. F.eks. nævnte en ung kvindelig studerende, at hendes forældre havde brugt megen tid på at være hendes 'taxichauffører', mens hun gik på gymnasiet i Lemvig.

Udover rent geografisk at være en udkant så de fleste unge også kommunen som en del af Udkantsdanmark pga. forringelser af offentlig transport, nedlægning af arbejdspladser, frivillige foreninger og offentlige serviceydelser, herunder lægehuse, folkeskoler og hospital. Med andre ord forstod de termen Udkantsdanmark som Afviklingsdanmark. Dette forbandt de ofte også med et fald i områdestatus og i sidste instans med affolkning og nedlæggelser.

Deres store hjemstavnsfølelse og –længsel til trods ønskede mange af de unge i studiebyerne ikke at vende tilbage til et sådant scenarium. Flere nævnte i øvrigt, at de som børn slet ikke tænkte over, at de boede i en udkant, og at de havde en fantastisk barndom og ungdom til og med teenageårene. Herefter var

der 'ikke muligheder nok'. De var efterhånden blevet klar over, at de kom fra noget, der betegnes som en udkant – ikke mindst efter, de var flyttet væk fra kommunen. Endvidere mente flere, at Lemvig Kommune i *stigende* grad er blevet en udkant. Et eksempel er en 23-årig, mandlig universitetsstuderende i Århus, født og opvokset i landsbyen Bøvlingbjerg:

Jeg har kunnet mærke det inden for det sidste, med sygehuslukninger især, at det er blevet værre. Der er langt til skadestue og ambulance. Og også arbejdspladser – i og med, at fabrikker lukker, bli'r der også længere og længere afstand til arbejdspladser. Jeg tænker osse lidt på sådan noget som, der er mange tomme huse. Folk bli'r nødt til at flytte efter job, mange flytter ikke tilbage, faldefærdige huse og sådan noget.

Et lignende svar får vi fra en studerende i Ålborg. Hun husker, at der var mere liv i hendes barndom:

Jeg har ikke lagt mærke til det, da jeg var yngre. Men de sidste fem år er de mindre skoler begyndt at lukke. Og butikker. Og... ja, det er bare sådan, der er færre mennesker simpelthen [...]. Og sygehuset for eksempel osse. [...] Og seminariet [...] Men det er osse, fordi min verden bli'r større.

Mange fremhævede affolkningen som et 'bevis' på, at Lemvig Kommune er en del af Udkantsdanmark. Således udtalte en 25-årig smed, der er flyttet til Holstebro, og som ikke tør at købe hus i kommunen af frygt for, det bliver usælgeligt:

[Lemvig Kommune] ligger vel lige op af vandet, så det må vel være Udkantsdanmark. Jeg ku' se Vesterhavet ud af vinduet som barn. Og i betragtning af, at det bli'r mer' og mer' tyndbefolket derude. Det er ved at være et afsluttet kapitel derudeaf efterhånden – sagt på godt jysk.

I interviewene blev der som sagt også spurgt ind til, om folk mente, det er blevet lavstatus at bo i en 'udkant' som Lemvig Kommune. Her var meningerne delte. En kvindelig universitetsstuderende i Århus, født og opvokset i Lemvig by, mente ikke, der er mindre status i at bo på sin hjemegn. Der er nærmere tale om et grundlæggende valg af livsstil:

Jamen, det var bl.a. det med den offentlige transport. Mens jeg boede der, lukkede store dele af sygehuset. Jeg tænkte ikke så meget over det, da jeg var yngre, men jo ældre, man bli'r, jo mere man hører og lægger mærke til selv, så begynder man at tænke over, at det gør man egentlig nok [bor i udkantsdanmark].

Interviewer: *Er det ligefrem lavstatus at bo i kommunen?*

Lavstatus? Nej, det tror jeg ikke. Det føler jeg ikke. Jeg føler, at dem der bor i Lemvig, de bor der, fordi de vælger det. De vælger at bo i Udkantsdanmark. Folk har valgt, at det ska' være et trygt sted, et lille sted.

6.3.2 Udkantsdanmark som Lavstatusdanmark

Endelig var der nogle få interviewpersoner, der udover udkant og afvikling forbandt Lemvig Kommune med lavstatus. Et eksempel er en kvindelig universitetsstuderende i København, der på spørgsmålet, om det er blevet lavstatus at bo i kommunen, svarede følgende:

Ja. Man snakker måske ikke [om det] med dem, der stadig bor der. Det er at stemple dem. Dem, der ikke er flyttet derfra, er et andet sted i deres liv.

Interviewer: *Noget med mand, børn, familie...?*

De er i hvert fald på vej derhenad. Og de er færdiguddannede. Ikke, at det ikke er ligeså godt. Det er bare anderledes.

En anden studine, som er født og opvokset i Thyborøn, mente, at det er blevet forbundet med lav status at bo i Thyborøn eller lignende steder. Alligevel vil hun selv gerne tilbage:

Personligt, så vil jeg gerne tilbage, men jeg er en af få. Jeg ka' ikke sige hvorfor, men der er mange, der gerne vil blive her [i Århus], eller i en forstad [til Århus]. Det er på grund af flere tilbud, job, og i og med at mange unge bor her.

En mandlig maskiningeniørstuderende i Århus, født og opvokset i Bøvlingbjerg, kom specifikt ind på, at området har lav status for akademikere. Årsagen er, at der er mangel på attraktive arbejdspladser i området. På et spørgsmål om, hvorvidt han har overvejet at flytte tilbage, svarede han således:

Det tror jeg ikke. Næh. Det er ikke overhovedet attraktivt, der er ikke så mange attraktive arbejdspladser. Hvis det er folk med højere akademisk niveau, så vil de højst sandsynligt ikke søge derhen. Og hvis man som arbejdsgiver skal starte noget op, så er det ved at skaffe kvalificeret arbejdskraft [herunder akademikere]. Jeg tænker på mig selv som ingeniør.

Endelig udtalte en helt anden type fraflytter, nemlig den førnævnte smed, der er flyttet til Holstebro, at han stadig har en tæt tilknytning til Lemvig, bl.a. fordi hans mor bor der. Men han mente helt bestemt, at det ville være forbundet med lavstatus at vende tilbage. Derimod ville det give prestige at købe et sommerhus nær sine forældre:

Den eneste status, det er at have et sommerhus [i Lemvig Kommune]. Naturen og luften er jo helt anderledes end i Holstebro Kommune.

Interviewer: *Men hvorfor giver et sommerhus prestige?*

Nu gør man det jo først og fremmest for en selv. Og ved, at det er så lækkert et område, så giver det også status blandt familie og omgangskreds [når man inviterer dem derud].

6.4 Vil områdestatus indvirke på deres fremtidige bosætning?

Der blev ikke spurgt direkte ind til, om landdistrikternes/Udkantsdanmarks dårlige ry ville indvirke på de unges fremtidige bosætningsvalg. Nogle af svarene på spørgsmålet, om de havde overvejet at flytte tilbage til kommunen på et tidspunkt, kan dog i en vis udstrækning belyse sammenhængen mellem områdestatus og bosætning.

Ud af de 25 unge fraflyttere svarede 11 ja og 14 nej på spørgsmålet, om de har overvejet at flytte tilbage. Blandt de unge, der seriøst overvejer at vende tilbage, er den en 23-årig universitetsstuderende fra Bøvlingbjerg, der længes efter en vestjysk, landlig mentalitet:

Ja, det kunne jeg godt! Nu hvor jeg bor i Århus, så ka' jeg tydeligt mærke en forskel på folks mentalitet. Og igen også i de større byer, hvor man er mere reserveret, holder sig for sig selv, der savner jeg det der forhold til de lokale. I de mindre byer har man et godt forhold til de lokale. Det er der, man er vokset op, at man har bedst kendskab.

Et tema, der i den forbindelse blev ved med at dukke op i interviewene var indflydelsen fra vennekredse. Langt de fleste af de unge – i særdeleshed de unge i studiebyerne – var omgivet af gode venner fra Lemvig, f.eks. barndomsvenner, gamle skolekammerater eller venner fra Lemvig Gymnasium. Nogle læste også det samme studium. Flere af de unge følte sig i højere eller mindre grad fremmedgjorte i byer som Århus og København, men Lemvig-netværket betød, at de færdes blandt folk med 'samme mentalitet'. Et godt eksempel er den ovennævnte sygeplejerskestuderende i Århus:

Jeg ku' godt tænke mig at flytte tilbage til Vestjylland. Men jeg er blevet gift med en Hvide Sande bo, så det ka' være, vi ender der [...] Hvide Sande og Thyborøn, det er to byer, der minder utroligt meget om hinanden. Vores familie er hvert sit sted [...] Der er noget helt specielt over det der med lokalsamfundet. Det er, hvis man engang ska' ha' børn, at man så har mulighed for at gi' dem det, man selv fik. Det der med, at man har venner helt fra små, og der er nogle, der følger en; og derfor er det, i Århus, sådan at vi osse finder sammen.

Hun forklarede, at de har et helt 'system', hvor man drager omsorg for hinanden – en omsorg, der som tidligere nævnt er en fast bestanddel af fællesskabet i Thyborøn og en vestjysk identitet.

De fleste tog dog vennekredsen i betragtning. Et typiske eksempel er den nævnte fysioterapeut-studerende pige fra Thyborøn, der på spørgsmålet, om hun gerne ville flytte tilbage, svarede:

Ja. Det er primært fordi, hvis jeg selv skal ha' familie, så vil jeg gerne ha' familie tæt på. Det er jeg selv vokset op med, og det har jeg sat vildt meget pris på [og fordi] jeg tror jeg ville sætte pris på, at mine børn vokser op i en mindre by – det synes jeg selv har været rart. Jeg oplever, at jeg har tættere venner

helt tilbage fra folkeskolen end de venner, der kommer fra Århus, de venner der kender mig allerbedst.

Interviewer: *Snakker I nogen gange om at flytte tilbage?*

*Ja, men mest så snakker vi om, at så skulle vi **alle** sammen flytte tilbage [alle vennerne]. Det er osse det, der kunne være en ulempe ved at flytte hjem, [nemlig] at vennerne bor andre steder, f.eks. i Århus.*

Alt i alt synes Lemvig Kommune at have en positiv områdestatus for de af de unge, der drømmer om et roligt og trygt liv i et velfungerende lokalsamfund præget af et stærkt sammenhold, med gode opvækstbetingelser for deres børn. De unge, der svarede, at de ikke overvejede at flytte tilbage, angav ikke direkte hjemegnens områdestatus som årsag, om end nogle kraftigt antyder det i deres svar på, om de mener, de har boet i Udkantsdanmark – som det fremgik tidligere. Et godt eksempel er den tidligere nævnte, 25-årige smed, der ikke kunne drømme om at vende tilbage:

Nej! det kommer jeg aldrig til. Det tør jeg ikke. De to største grunde til, jeg ikke gør det er: Sygehus og arbejde.

En mulig forklaring kunne være, at langt de fleste af de unge har boet det meste af deres liv i kommunen og derfor kender kommunen ud og ind. De har med andre ord et *reelt* kendskab til områdets positive og negative sider, hvorfor en abstrakt diskurs om landet som 'lavstatusområde' – Udkantsdanmark eller Rådden banan – ikke får betydning for deres flyttevalg. Det udelukker naturligvis ikke, at det omdømme kommunen har i en *specifik* Lemvig-vennekredse har en betydning for, om de unge vender hjem. Fremhæver man druk, kriminalitet, kedsomhed, kliker, ingen jobs, store afstande, nedlæggelser og usælgelige huse? *Eller* er det det positive billede, der dominerer: stærke lokalsamfund, omsorg, tryghed, gode opvækstbetingelser, storslået natur?

6.6 Opsummering

I dette kapitel præsenterede vi resultater fra telefoninterviews med 25 unge fraflyttere, hvoraf de 19 var født og opvokset i Lemvig Kommune. Hermed forsøgte vi at besvare fire spørgsmål, som yderligere kunne belyse resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen.

Hvilke holdninger har de 25 unge til livet på landet?

Det fremgik, at det bedste ved at bo i kommunen er *den smukke natur, fred og ro, lokalsamfundet* samt *familie og venner*. I mange tilfælde gav de unge udtryk for en meget stærk hjemstavnsfølelse og vestjysk identitet, der bl.a. hænger sammen med tætte lokalsamfund, tætte familierelationer, en god og tryk barn-dom og barndomsvenner for livet. Også Lemvig blev fremhævet som en hyggelig by. Mindre gode ting ved at bo i kommunen er, at der *sker for lidt for de unge*, herunder *for få uddannelsesmuligheder*. Tre af de unge nævnte også, at de *ikke havde følt sig godt tilpas i kommunen*. Endelig blev det nævnt, at der har været problemer med unge, der drikker og begår kriminalitet.

Hvorfor har de valgt at flytte væk fra kommunen?

De vigtigste årsager var i nævnte rækkefølge *uddannelse, venner/kærester, manglende muligheder, at komme væk hjemmefra*, fordi de *ikke bryder sig om kommunen*, herunder folks mentalitet og de kommunalt ansatte, samt *mangel på jobmuligheder*.

Mener de selv, at de har boet i Udkantsdanmark?

22 ud af de 25 unge mente, Lemvig Kommune er en del af Udkantsdanmark, omend kun i rent geografisk forstand – nemlig forstået som ”langt fra alting”. Mangel på arbejdspladser, lukning af offentlige serviceydelser og utilstrækkelig offentlig transport blev også nævnt. Nogle af tilflytterne forbandt dog også udkant med noget positivt. Flere mente, at kommunen i *stigende* grad var blevet noget, der kunne kategoriseres som Udkantsdanmark – bl.a. på grund af sygehuslukninger i Lemvig og Holstebro, affolkning og generelt færre aktiviteter. Der var dog delte meninger om, om det også er blevet lavstatus at bo der.

Vil områdestatus indvirke på deres fremtidige bosætning?

11 af de unge overvejede at flytte tilbage til kommunen. De vigtigste begrundelser var *den stærke tilknytning til hjemstavnen* – herunder naturen, den vestjyske mentalitet, lokalsamfundet, familie og gamle venner, der stadig bor der – samt de unges ønske om at give deres børn en ligeså god og tryk barndom, som de selv har fået. Et godt *job* var dog en forudsætning. Blandt de 14, der ikke overvejede at flytte tilbage, var begrundelserne *den store mangel på muligheder*, herunder manglende arbejdspladser. Dog overvejede flere at flytte tilbage til Vestjylland, bl.a. for at komme tættere på familien.

7 Konklusion

7.1 Baggrund og formål

Formålet med denne rapport var at undersøge befolkningens holdninger til landdistrikternes image og udvikling. Dette blev gjort ved hjælp af data fra spørgeskemaundersøgelsen Dansk Land-By Barometer (DLBB) 2011, suppleret med interviews af 25 unge fraflyttere fra Lemvig Kommune med den hensigt yderligere at konkretisere og nuancere resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen.

De seneste års medieomtale af danske landdistrikter har været præget af negative betegnelser såsom 'Den Rådne Banan' og 'Udkantsdanmark'. Rapporten har undersøgt, om befolkningen opfatter det at bo på landet som forbundet med relativ lav status. Derudover har rapporten undersøgt, hvordan befolkningen forholder sig til en række centrale spørgsmål, der har relevans for landdistrikternes udvikling. Til sidst har rapporten undersøgt, i hvor høj grad den enkeltes opfattelse af, hvor megen status, der er forbundet ved at bo henholdsvis på landet og i byen, indvirker på vedkommendes holdning til landdistriktsspørgsmålene og/eller indvirker på vedkommendes valg af bopæl på et land-by kontinuum.

Følgende fire spørgsmål blev forsøgt besvaret, heraf de tre første gennem resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, og det sidste gennem resultater fra interviewundersøgelsen:

- 1) Opfattes det af befolkningen som mere statusgivende at bo i byen end at bo på landet, og hvordan fordeler svarene sig på persongrupper?
- 2) Er der en sammenhæng mellem opfattelsen af status ved at bo i byen og på landet og så valget om at bosætte sig i byen eller på landet?
- 3) Hvordan forholder befolkningen sig til seks landdistriktsspørgsmål, hvordan fordeler holdningerne sig på persongrupper, og har statusovervejelserne en indvirkning på holdningerne?
- 4) Hvorfor flytter unge væk fra Lemvig Kommune, og har overvejelser omkring den generelle opfattelse af områdets status en indvirkning på, om de har tænkt sig at flytte tilbage?

7.2 Status ved at bo i byen og på landet

Hvad angår det første spørgsmål, peger rapporten på, at folk mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet. I den vægtede stikprøve, der er repræsentativ for hele landet, var den gennemsnitlige status score for at bo i byen på 5,42 på en skala fra 1-10, og den gennemsnitlige status score for at bo på landet var 4,53 – og denne forskel var statistisk signifikant. I hvor høj grad dette skyldes den negative omtale i pressen kunne ikke undersøges direkte ved

hjælp af DLBB, men det har sandsynligvis haft en effekt. En multipel regressionsanalyse viste derudover, at det primært er kvinder, unge, selvstændige samt folk med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, der mener, at der er mere status i at bo i byen end i at bo på landet.

7.3 Sammenhængen mellem image/status og valg af bopæl

Hvad angår det andet spørgsmål, var et vigtigt resultat, at den enkeltes statusopfattelser spiller en rolle for denne persons bosætningsvalg og -præference. Dette fremgik af en multipel regressionsanalyse, der undersøgte, hvorledes statusovervejelser er relateret til nuværende og foretrukken bopæl. Resultatet betyder, at der er en sammenhæng mellem på den ene side den enkeltes opfattelse af, hvor megen status der er i at bo i byen/på landet, og på den anden side den enkeltes valg om at bosætte sig i byen eller på landet. Det er altså ikke godt for et område at få et dårligt omdømme, da det vil få konsekvenser i forhold til bosætningen i området.

7.4 Danskernes holdning til centrale landdistriktsspørgsmål

Hvad endelig angår det tredje spørgsmål, peger rapporten på en vis velvilje over for landdistrikterne blandt respondenterne. Der var således en ganske stor andel af respondenterne, der erklærer sig helt enige i, at *flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden* (44 % i den uvægtede stikprøve). Der var ligeledes en ganske stor andel af respondenterne, der erklærer sig helt enige i, at det er *forkert at lukke små skoler på landet* (46 % i den uvægtede stikprøve), at *danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige* (39 % i den uvægtede stikprøve), at *politikere og bureaukrater i København kun forstår lidt af det, som sker i de danske udkantsområder* (50 % i den uvægtede stikprøve), at *alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden* (53 % i den uvægtede stikprøve), samt at *de danske medier generelt er for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne* (33 % i den uvægtede stikprøve).

Resultaterne viser altså, at en ganske stor andel af befolkningen ønsker at bevare de små landskoler, samt at der foretages en indsats for at udvikle de danske landdistrikter. Det er en ret udbredt holdning, at flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden, samt at danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige. Derudover er det en ret udbredt holdning, at landspolitikere ikke ved og gør nok for landdistrikterne, og at pressen er for negativ over for landdistrikterne.

En multipel regressionsanalyse viste desuden, at højtuddannede personer og personer bosiddende i storbyer svarede mindst positivt på spørgsmålet om, hvorvidt der bør gøres en indsats for at bevare og udvikle landdistrikterne. Disse grupper skilte sig således statistisk signifikant ud fra de øvrige persongrupper ved at indtage en mere kritisk holdning.

Til sidst viste vi, at den enkeltes opfattelse af, hvor megen status der er i at bo i byen og i at bo på landet, ikke i særlig høj grad præger den enkeltes holdning til de seks landdistriktsspørgsmål. Det er kun i forhold til lukningen af små skoler på landet, at statusopfattelsen spillede en rolle. Jo mere status man mener, der er i at bo i byen i forhold til at bo på landet, desto mindre mener man således, det er forkert at lukke små skoler på landet.

Som nævnt skal resultaterne fra de seks holdningsspørgsmål tages med et vist forbehold. Man kan f.eks. indvende, at der er tale om ledende spørgsmål, at det er ret uforpligtende at erklære sig enig i udsagnene, samt at mange respondenter kan tænkes at svare på et relativt uinformeret grundlag.

7.5 Unge fraflyttere: Holdninger, områdeomdømme og fremtidig bosætning

I sidste del af rapporten benyttede vi data fra telefoninterviews med 25 unge, der er flyttet fra Lemvig Kommune – en kommune, hvortil kun cirka 1 ud af 10 fraflyttere vender tilbage (Kudahl, 2014). Her er Lemvig placeret som nummer syv på listen af kommuner med den laveste andel af tilbageflyttere, nemlig 8,5 % (beregnet ud fra en undersøgelse af en 1979-årgang). De 19 af de unge var født og opvokset i Lemvig Kommune. 12 af dem var under uddannelse, heraf var de 9 i gang med længerevarende uddannelser i de store studiebyer. Vi medtog svar på fire spørgsmål med henblik på at uddybe spørgeskemaundersøgelsens resultater.

Hvad angår holdninger til livet på landet, var de unge generelt meget positive og fremhævede især den smukke natur, rolige omgivelser, det stærke lokalsamfund og sociale netværk i form af familie og venner, samt en god og tryk barn-dom (som flere af dem gerne ville kunne give deres egne børn). Mange unge gav også udtryk for en stærk hjemstavnsfølelse og vestjysk identitet, der knyttede sig til de ovennævnte, positive værdier. Bagsiden ved at bo i kommunen var, at der sker for lidt for de unge. Desuden mente tre af de unge, at de aldrig var blevet integreret og accepteret i kommunen.

De vigtigste årsager til, de havde valgt at flytte væk fra kommunen var uddannelse, venner og kærester, manglende muligheder samt mangel på jobmuligheder.

Hvad angår spørgsmålet, om de selv mener, de har boet i Udkantsdanmark, mente de 22, at Lemvig Kommune kan betegnes som Udkantsdanmark, fordi det ligger så ”langt fra alting”. Hertil kommer mangel på arbejdspladser, lukning af offentlige serviceydelser og utilstrækkelig offentlig transport, der af nogle også blev set som karakteristika for en udkant. Flere mente desuden, at kommunen i stigende grad er blevet en del af Udkantsdanmark. Der var dog delte meninger om, om det også er blevet lavstatus at bo der.

Endelig var et relevant spørgsmål i denne sammenhæng, om områdestatus vil indvirke på de unges fremtidige bosætning. Her var der 11 af de unge, der fandt de ovennævnte, positive værdier så vigtige, at de overvejede at flytte tilbage til kommunen, forudsat at de kunne finde et godt job. De 14, der ikke overvejede at flytte tilbage, begrundede det primært med den store mangel på muligheder, herunder mangel på gode jobs. Der var dog flere af dem, der overvejede at flytte tilbage til Vestjylland, bl.a. for at komme tættere på familien og 'den jyske mentalitet'.

7.6 Perspektiver og anbefalinger

Resultaterne har en række policy implikationer.

Igangsættelse af politiske initiativer

For det første har politikere en relativ stor opbakning blandt befolkningen til at igangsætte initiativer til fremme for de danske landdistrikter. Dog er det uvist, hvordan de adspurgte personer vil forholde sig, hvis de skal opveje både fordele og ulemper ved konkrete initiativer.

Markedsføring af landdistrikterne

For det andet viser både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene med unge fraflyttere, at effekten af omdømme og statusforhold skal tages alvorligt af politikere og andre, der ønsker at fremme udviklingen i landdistrikterne. Hvad angår spørgeskemaresultaterne, tyder de på, at en overdreven negativ omtale af landdistrikterne kan få endnu flere til at flytte fra landdistrikterne. Og som Carsten Hansen allerede har gjort, siden han tiltrådte som "landdistriktsminister" i 2011, bør sådanne politikere gøre deres til for at nedmane en overdreven negativ omtale af landdistrikterne i pressen. Man kunne desuden overveje at optrappe indsatsen omkring markedsføringen af de danske landdistrikter. En sådan markedsføring kunne især rettes mod de persongrupper, som denne rapport udpegede til især at mene, at der er lav status forbundet med at bo på landet i forhold til at bo i byen, nemlig unge, selvstændige og folk med en erhvervsfaglig og videregående uddannelse. Ud fra et udviklingssynspunkt er det et problem, at netop disse grupper ikke mener, at der er særlig høj status forbundet med at bo på landet. En mulighed kunne også være øget *lokal branding*, hvor enten kommunale eller frivillige aktører forsøger at sætte et lokalsamfund på Danmarkskortet. Eksempler fra Lemvig Kommune kunne være det nye sundhedshus i Bøvlingbjerg eller Vandborg Forsamlingshus, der er blevet omskabt til et populært multihus/koncerthus, hvilket har bidraget til at tiltrække tilflyttere. De unge, der indgik i interviewene, fremhævede desuden Lemvig by som en smuk, hyggelig handelsby. Da de danske landdistrikter også består af succeshistorier, er det vigtigt, at disse også kommer frem, sådan at vi får et sandfærdigt billede af livet på landet anno 2013. Studier har vist, at livet herude ikke er så ringe som betegnelser som 'Udkantsdanmark', 'yderområderne' og 'den rådne banan' tilsiger. F.eks. kan man nævne, at tilfredsheden med livet er

mindst lige så stor på landet som i storbyerne, og at der er et stærkere socialt fællesskab og flere frivillige – se f.eks. Svendsen og Svendsen (under udgivelse); Sørensen m.fl. (2011); Sørensen (under udgivelse); Sørensen (2012a, b). Sådanne budskaber bør i højere grad bringes frem af kommunale og frivillige aktører, og journalister bør hjælpe til med, at disse budskaber i højere grad bliver en del af mediebildet.

Holde kontakt til de unge

Interviewene røbede, at de unge fraflyttere fra Lemvig Kommune havde en overraskende stærk hjemstavnsfølelse – og hjemve. Desuden at de er påvirkede af debatten om Udkantsdanmark – men at det generelt ikke har røkket ved deres positive holdning til livet på landet. Af den grund må det alt andet lige gøre det nemmere at få dem til at flytte tilbage til kommunen på et tidspunkt. Det forudsætter imidlertid, at kommunen har noget at tilbyde dem, primært attraktive jobs. Det kunne i den forbindelse være et mål for kommuner som Lemvig Kommune at holde kontakt til deres unge fraflyttere – gennem hjemmesider, e-mail-kommunikation, nyhedsbreve der inkluderer jobopslag, arrangementer mv. Kommunen kan endvidere overveje at yde hjælp til iværksættere, forbedre infrastruktur til gavn for virksomhederne og i det hele taget give virksomhederne gode kår ved at være hurtige og fleksible i den kommunale sagsbehandling og ved at hjælpe dem med at søge fondsmidler til diverse projekter mv.

8 Litteratur

180GRADER (2012) "Carsten Hansen vil redde Udkantsdanmark med kendiseffekten". Internet avisartikel publiceret den 29. februar 2012 (tilgængelig online: <http://www.180grader.dk/Politik/carsten-hansen-vil-redde-udkantsdanmark-med-kendiseffekten>) (adgang den 15. juli 2013).

Abrahamson, M. & Carter, V.J. (1986) "Tolerance, Urbanism and Region". *American Sociological Review* 51(2), 287-294.

Aitken, D. (1985) "Countrymindedness: the spread of an idea". *Australian Cultural History* 4, 34-41.

Andersen, H.S. (2008) "Why do residents want to leave deprived neighbourhoods? The importance of residents' subjective evaluations of their neighbourhood and its reputation". *Journal of Housing and the Built Environment*, Vol. 23, 79-101.

Bell (1992) "The fruit of difference: The rural-urban continuum as a system of identity". *Rural Sociology* 57(1), 65-82.

Benet, F. (1963) "Sociology uncertain: The ideology of the rural-urban continuum". *Comparative Studies in Society and History* 6(1), 1-23.

Buttel, F.H. & Flinn, W.L. (1977) "Conceptions of rural life and environmental concern". *Rural Sociology* 42(4), 544-555.

Cockfield, G. & Botterill, L.C. (2012) "Signs of countrymindedness: A survey of attitudes to rural industries and people". *Australian Journal of Political Science* 47(4), 609-22.

Crone, M. (2013) "Jeg fik friheden". Interview med Anders Fogh Rasmussen i Berlingske Tidende 19/1 2013.

Dewey, R. (1960) "The rural-urban continuum: Real but relatively unimportant". *American Journal of Sociology* 66(1), 60-66.

Fischer, C.S (1971) "A research note on urbanism and tolerance". *American Journal of Sociology*, 847-856.

Fischer, C.S. (1975) "Toward a subcultural theory of urbanism". *American journal of Sociology* 80, 1319-1341.

Fischer, C.S. (1977) "Urban-to-rural diffusion of opinions in contemporary America". *American Journal of Sociology* 84(1), 151-159.

- Fischer, C.S. (1978) "Urban-to-rural diffusion of opinions in contemporary America". *American Journal of Sociology* 84(1), 151-159.
- Fischer, C.S. & Merton, R.K. (1976) *The Urban Experience*. Harcourt Brace Jovanovich, New York.
- Flinn, W.L. & Johnson, D.E. (1974) "Agrarianism among Wisconsin farmers". *Rural Sociology* 39(2), 187-204.
- Glenn, N.D., & Alston, J.P. (1967) "Rural-urban differences in reported attitudes and behavior". *Southwestern Social Science Quarterly*, 47, 381-400.
- Glenn, N.D., & Hill, L. (1977) "Rural-urban differences in attitudes and behavior in the United States". *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 429(1), 36-50.
- Gottschalk, G., Ærø, T. & Rasmussen, M. (2007) *Dårlige boliger i landets yderområder – om omfanget og betydningen af boliger i særlig ringe stand*. Statens Byggeforskningsinstitut. Aalborg Universitet.
- Hauser, P.M. (1965) "Observations on the urban-folk and urban-rural dichotomies as forms of western ethnocentrism". In: Hauser, P.M. & Schnore, L.F. (Eds.) *The study of urbanization*, 503-517. Wiley, New York.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2011) *Landdistriktsredegørelse 2011*. København.
- Jensen, P.S. (2010) *En analyse af ledighedsudviklingen i udkantskommunerne*. CLF Rapport 1/2010. Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg.
- Kudahl, S. (2014) "Danskerne er hjemmefødnings". *Momentum*, 6. årg., nr. 4, s. 1-3.
- Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter (2012a) *Regional- og landdistrikts-politisk redegørelse 2012*. København.
- Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter (2012b) "Medierne taler pænere om landdistrikter". Pressemeddelelse publiceret den 14. december 2012 (tilgængelig online: <http://mbbl.dk/nyheder/nyhed/medierne-taler-paenere-om-landdistrikter>) (adgang den 15. juli 2013).
- Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter (2013) *Regional- og landdistrikts-politisk redegørelse 2013*. København.
- Pahl, R.E. (1966) "The rural-urban continuum". *Sociologia Ruralis* 6(3), 299–329.

- Permentier, M., van Ham, M. og Bolt, B. (2009) "Neighbourhood reputation and the intention to leave the neighbourhood". *Environment and Planning*, Vol. 41, 2162-2180.
- Prichard, B. & McManus, P., Eds. (2000) *Land of Discontent. The Dynamics of Change in Rural and Regional Australia*. USNW Press.
- Schnore, L.F. (1966) "The rural-urban variable: An urbanite's perspective". *Rural Sociology* 31(2), 131-143.
- Sjoberg, G. (1964) "The rural-urban dimension in preindustrial, transitional, and industrial societies". In: Faris, R.E.L. (Ed.) *Handbook of Modern Sociology*, pp. 127-159. Rand McNally, Chicago.
- Svendsen, G.L.H. (2012) *Mellem følelser og fornuft: Til- og fraflyttere i Lemvig Kommune med fokus på de unge fraflyttere*. CLF Report 20/2013. Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg.
- Svendsen, G.L.H. (2013) "Landlig italesættelse og virkelighed 1996-2011". I: Gunnar L.H. Svendsen (red.) *Livsvilkår og udviklingsmuligheder på landet*, s. 9-25. Syddansk Universitetsforlag, Specialtrykkeriet Viborg.
- Svendsen, G.T. og G.L.H. Svendsen (under udgivelse) "Gratisme, frivillighed og tillid". I: M. Böss (red.) *Demokratiets rugekasser*, kap. 11. Aarhus Universitetsforlag.
- Sørensen, J.F.L., G.L.H. Svendsen og P.S. Jensen (2011) "Der er så dejligt derude på landet? Social kapital på land og i by 1990-2008". I: P. Gundelach (red.) *Små og store forandringer: Danskernes værdier siden 1981*, s. 240-262. Hans Reitzel, København.
- Sørensen, J.F.L. (under udgivelse) "Rural-urban differences in life satisfaction: Evidence from the European Union". *Regional Studies*.
- Sørensen, J.F.L. (2012a) "Testing the hypothesis of higher social capital in rural areas. The case of Denmark". *Regional Studies* 46(7): 873-891.
- Sørensen, J.F.L. (2012b) *Livskvaliteten i danske landdistrikter*. CLF Report 14/2012. Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg.
- Sørensen, J.F.L. (2013) *Adgangen til offentlige serviceydelser på landet anno 2011: Hvor tilfredse er borgerne med den, og har den en indvirkning på boligpriserne og borgernes trivsel?* CLF Report 18/2013. Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg.
- Velfærdsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2009) *Landdistriktsredegørelse 2009*. København.

Wear, R. (2009) "Countrymindedness and the nationals". In: Botterill, L.C. & Cockfield, G. (Eds.) *The National Party: prospects for the great survivors*, pp. 81-99. Allen & Unwin.

Willits, F.K. (1973) "Leveling of attitudes in mass society: Rurality and traditional morality in America". *Rural Sociology* 38, 1, 36-45.

Willits, F.K., Bealer, R.C. & V.L Timbers (1990) "Popular images of "rurality": Data from a Pennsylvania survey". *Rural Sociology* 55 (4), 559-578.

Willits, F.K. & A.E. Luloff (1995) "Urban residents' views of rurality and contacts with rural places". *Rural Sociology* 60 (3), 454-466.

Winther, B.W. & Svendsen, G.L.H. (2012) "The Rotten Banana' fires back: The story of a Danish discourse on inclusive rurality in the making". *Journal of Rural Studies*, Vol. 28, 466-477.

Wirth, L. (1938) "Urbanism as a way of life". *American Journal of Sociology* 44(1), 1-24.

Bilag 1: Bilagstabel 1

Bilagstabel 1. Yder-, land-, mellem- og bykommuner

Yderkommuner (16)	Landkommuner (30)	Mellemkommuner (17)	Bykommuner (35)
Bornholm	Aabenraa	Favrskov	Albertslund
Langeland	Assens	Faxe	Allerød
Lemvig	Billund	Fredericia	Ballerup
Lolland	Brønderslev-	Halsnæs	Brøndby
Læsø	Dronninglund	Holbæk	Dragør
Morsø	Esbjerg	Horsens	Egedal
Norddjurs	Faaborg-Midtfyn	Ishøj	Fredensborg
Ringkøbing-Skjern	Fanø	Middelfart	Frederiksberg
Samsø	Frederikshavn	Næstved	Frederikssund
Skive	Guldborgsund	Odder	Furesø
Struer	Haderslev	Ringsted	Gentofte
Thisted	Hedensted	Silkeborg	Gladsaxe
Tønder	Herning	Slagelse	Glostrup
Varde	Hjørring	Sorø	Greve
Vesthimmerland	Holstebro	Stevns	Gribskov
Ærø	Ikast-Brande	Tårnby	Helsingør
	Jammerbugt	Vejle	Herlev
	Kalundborg		Hillerød
	Kerteminde		Hvidovre
	Mariagerfjord		Høje-Taastrup
	Nordfyns		Hørsholm
	Nyborg		Kolding
	Odsherred		København
	Randers		Køge
	Rebild		Lejre
	Svendborg		Lyngby-Taarbæk
	Syddjurs		Odense
	Sønderborg		Roskilde
	Vejen		Rudersdal
	Viborg		Rødovre
	Vordingborg		Skanderborg
			Solrød
			Vallensbæk
			Aalborg
			Århus

Note: Tabellen viser de 98 kommuner, som blev skabt ved kommunalreformen i 2007.

Bilag 2: Bilagstabel 2

Bilagstabel 2. Befolkningens holdning til landdistriktsspørgsmål. Logistisk regression

	Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden	Det er forkert at lukke små skoler på landet	Danske udkantsområder bør have mere økonomisk støtte fra det offentlige	Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder	Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden	De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne
Køn						
Mand (R)						
Kvinde	-0,043	0,243**	0,335**	0,398***	0,401***	0,066
Alder						
18-29 (R)						
30-39	-0,711**	-0,264	-0,023	-0,264	-0,599	0,275
40-49	-0,427	-0,302	-0,057	-0,217	-0,747*	0,326
50-59	-0,240	-0,440	0,275	0,111	-0,367	0,791***
60-69	0,061	-0,172	0,027	-0,034	-0,528	0,368
70+	0,159	-0,198	0,101	0,213	-0,513	0,497
Partnerstatus						
Bor alene (R)						
Bor sammen med partner	0,249	-0,473***	0,149	0,235	0,090	0,154
Børn						
Ingen børn (R)						
1 eller flere børn	0,040	0,252	-0,365*	0,059	-0,156	0,105
Uddannelse						
Grundskole (R)						
Gymnasial uddannelse	-0,160	-0,178	-1,001**	0,316	-0,925*	-0,991***
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,068	-0,154	0,022	0,265	-0,318	-0,178
Kort vid. uddannelse	-0,290	-0,457*	-0,059	-0,117	-0,770*	-0,168
Mellemlang vid. uddannelse	-0,340	-0,545**	-0,239	-0,207	1,204***	-0,466**
Lang vid. uddannelse	-0,669**	-0,751***	-0,759***	-0,721**	-1,631***	-0,717***

Bilagstabel 2 (fortsat). Befolkningens holdning til landdistriktsspørgsmål. Logistisk regression

	Flere statslige virksomheder bør flyttes ud af hovedstaden	Det er forkert at lukke små skoler på landet	Danske udkantsområder bør have mere offentlig støtte fra det offentlige	Politikere og bureaukrater i København forstår kun lidt af det, som sker i de danske udkantsområder	Alt for mange beslutninger foretages i hovedstaden	De danske medier er generelt for negative i deres dækning af livet i landdistrikterne
Job status						
Lønmodtager (R)						
Selvstændig	0,039	-0,059	-0,480*	-0,208	-0,476*	0,039
Arbejdsledig	0,423	-0,259	-0,130	-0,332	-0,920**	0,447
Under uddannelse	-0,245	-0,032	0,718	0,862	0,048	0,811*
Udenfor arbejdsmarked	-0,043	-0,160	-0,269	-0,051	-0,361	0,200
Anden beskæftigelse	0,067	0,510	0,908	1,311	0,389	-0,218
Indkomst						
Under 200.000 kr. (R)						
200.000 – 299.999 kr.	-0,013	-0,189	0,170	-0,145	-0,129	-0,116
300.000 – 399.999 kr.	-0,060	-0,273	0,051	-0,122	-0,694**	0,007
400.000 kr. +	-0,290	-0,349*	0,013	-0,385	-0,706***	-0,129
Bopæl						
Ude på landet (R)						
Landsby	-0,012	0,286	0,440*	0,074	0,161	-0,027
Mindre by	-0,356	-0,232	0,191	-0,086	-0,150	-0,103
Mellemstor by	0,500**	-0,108	-0,026	-0,446*	-0,409	-0,299
Storby	-1,171***	-0,221	-0,328	-0,822***	-1,157***	0,239
Model						
Pseudo R^2	0,063	0,034	0,046	0,061	0,116	0,027
<i>n</i>	1425	1510	1487	1501	1515	1456

Note: R = referencekategori. Den afhængige variabel er binær med kodningen: 1 = helt enig eller delvis enig, 0 = helt uenig eller delvis uenig.

* $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$